

RESİM EĞİTİMİ

5

SINIFLAR İÇİN

Üsküp, 2020

Düzenleyen: D-r Maya Raunik Kirkov, Başkan
Suta Topkoska, üye
Agim Saiti, üye

Makedonca'dan Türkçe'ye çeviri: Rifat Emin

Dil redaksiyonu: Prof. Dr. Oktay Ahmed

Lektör: Dr. Aktan Ago

Yayıncı: Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı

Baskı: DOOEL Polyesterday, Üsküp

Tiraj: 108

Makedonya Cumhuriyeti Eğitim ve bilim bakanlığı'nın 21.04.2010 tarihli 22-2318 sayılı kararıyla bu kitabın kullanılmasına izin verilmiştir.

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

373.3.016:73/76(075.2)=512.161

ORDEV, Daço

Resim eğitimi dokuz yıllık ilköğretim V : sınıflar için / Daço Ordev, Igor Ordev. - Üsküp :
Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı, 2020. - 104 стр. : илустр. ; 30 см

ISBN 978-608-226-427-1

1. Ordev, Igor [автор]

COBISS.MK-ID 111811338

Sevgili öğrenci,

Bu öğretim yılında, yine resim derslerinde çizmeye, resmetmeye ve şekillendirmeye, bunun yanısıra resim sanatıyla ilgili yeni içeriklerle tanışmaya devam edeceğiz.

Her yeni sınıfta resim dili konusunda yeni şeyler öğrenerek, yeni resim teknikleriyle ve Makedonya ile dünyada ad yapmış resim sanatçılarıyla tanışacağız.

Ders kitabının ve resim dersi öğretmeninizin yardımıyla resim yapma büyüsünü hep daha yakın hissedip anlayarak, resim sanatının gerçek değerlerini fark etmeye hazır olacaksınız.

Resim çalışmalarınızı yaparken, havalı anlar geçirmenizi, resim dersinin de zevk aldığınız bir zaman dilimi olmasını dileriz.

Yazarlar

RESİM SANATINDA KULLANILAN TEKNİKLER

4

ÜNLÜ RESİM SANATÇILARININ OTOPORTRELERİ

5

(Albrecht Dürer) – Albrecht Dürer:
Otoportre, tuval üzerine yağlıboya

(Elizabet) – Elizabeth le Brun:
Otoportre, tuval üzerine yağlıboya

(Ogist Renoar) – Auguste Renoir:
Otoportre, tuval üzerine yağlıboya

(Tintoreto) – Tintoretto: **Otoportre**,
tuval üzerine yağlıboya

(Pol Sezan) – Paul Cézanne:
Otoportre, tuval üzerine yağlıboya

BENİM OTOPORTREM

(ad)

(soyad)

(sınıf)

(ilkokul)

(Boş alanda kendi otoportreni çiz)

Rubens: Otoportre, tuval
üzerine yağlıboya

Camille Pissarro: Otoportre,
tuval üzerine yağlıboya

İÇİNDEKİLER

6

RESİM SANATI	8
RESİM DİLİ	10
Çizgi	12
Renk	14
Ton (Renk tonu)	18
Tekstür	20
Yön	22
Büüklük	24
Şekil-hacim	26
Mekân	28
Kontrast	30
Ritim-Tekrarlama	32
Uyum (ahenk)	34
Denge	36
Derecelendirme	38
Oran	40
Birlik (Bütünlük)	42
Kompozisyon	44
Motif	46

RESİM ALANLARI	54
ÇİZME	56
Tekstür	58
Şekil	59
Mekân	60
Kontrast	61
Kompozisyon	62
Mürekkep	63

İÇİNDEKİLER

7

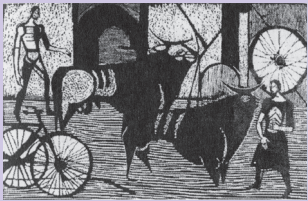
RESMETME	64
Renk	66
Tekstür	68
Mekân.....	69
Suluboya.....	70
Balmumu pasteli.....	71

ŞEKİL VERME	72
Şekil.....	76
Kontrast	77
Oran.....	78
Kil.....	79

TASARIM VE GÖRSEL İLETİŞİM	80
GRAFİK	84
Grafikte imza	86
Çizgi.....	87
Tekstür	88
Şekil.....	89

ESTETİK DEĞERLENDİRME	90
TERİMLER SÖZLÜĞÜ	96
TEST 1	99
TEST 2	101

Bilindiği gibi insanlar, hergünkü yaşamlarını ve hayatta kalmalarını daha kolay kılmak ve güzelleştirmek amacıyla çok sayıda birbirinden farklı faaliyet ve zanaatla meşgul olmaktadır.

Sanatçılar, boş zamanlarımızı güzelleştiren, bizi mutlu ve insancıl kılan eserler yaratmaktadır. Farklı sanatlar arasında *müzik, tiyatro, bale, edebiyat, fotoğraf* yer almaktadır ve *tabii ki resim sanatı* da bunlardan biridir.

Müzik sanatı her günkü yaşamımızın ayrılmaz bir parçası olup ve hayatımızın her anını kapsamakta, güzelleştirmekte ve doldurmaktadır.

Tiyatro sanatı, oyuncuların sahnede icra ettikleri oyun, hareket, olay ve sözlerinden zevk alma yoluyla hayatımızı zenginleştiren, her insan için özel bir yaşantı sunmaktadır.

Bale temsili izlemiş olan her birimiz, balenin bir sanat olarak, müziğin güzelliğinden ve bale sanatçılarının güzel hareket ile oyunlarından kaynaklanan özel bir yaşantı uyandırdığını bilmektedir.

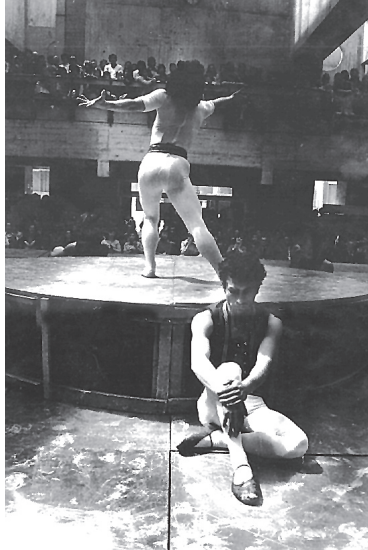
FILM

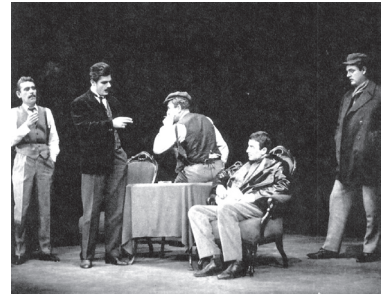
FOTOĞRAF

MÜZİK

BALE

TIYATRO

ÇİZİM

HEYKEL

GRAFİK

TASARIM

FRESK

RESİM

Televizyon izlediğimiz veya sinemaya gittiğimizi düşündüğümüzde, film sanatının hergünkü yaşantımızın boş zamanlarında hep mevcut olduğunun farkına varmaktayız ve bu sanat bizi hem eğlendirir hem de dinlendirir.

Her insan için güzel bir kitap, onun en iyi dostudur. Bir sanat olarak edebiyat hayatımızda ifade etme şeklimizi zenginleştirmekte ve bizi daha zengin ve diğerlerinden daha farklı kılmaktadır.

Bugün fotoğraf sanatı bizi etrafımızdaki güzelliklerle tanıştırmaktadır. Fotoğraf yoluyla doğanın, şehirlerin, farklı insanların büyüyle ve özellikleriyle tanışmaktayız ve aynı zamanda dünyada olup bitenleri bize aktarmakta ve bizi bilgilendirmektedir.

Resim sanatı çizim, resim, grafik, heykel ve tasarım yoluyla kendini ifade etmekte, böylece her günkü hayatımızı büyüleyici resim eserleriyle güzelleştirmektedir.

HATIRLAYALIM:

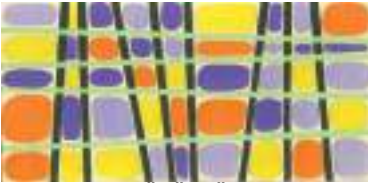
Sanatın farklı dalları arasında yer alanlar şunlardır: resim, müzik, bale, tiyatro, edebiyat ve film sanatı.

Her sanat dalı, kendisini belirten bir özelliikle tanınır: müzik, ses ve melodiyle; edebiyat ve tiyatro, sözlerle; bale dansla; film ise olaylarla. Her sanat özel bir şeyle kendisini ifade eder, buysa resim sanatı için de geçerlidir. Resim sanatının ifadesini, resim dili olarak tanımlarız. Resim dilini çözmek çok kolaydır. Bu dil, resim unsurları (elemanları) ve resim ilkeleri (prensipleri) olarak ikiye ayrılır. Biz bu ders kitabında teker teker onların her biriyle tanışacağız. Çizim, resmetme ve heykeltıraşçılık derken, kendi öz resim eserlerimizi de tanıtacağız. Resim unsurları ve ilkelerini anlamak çok kolaydır. Bunlar, resim yoluyla ifade için son derece yardımcı ve resim sanatını anlamamızı sağlamış olacaktır. Resim dilinin resim unsurları şunlardır: çizgi, renk, ton, tekstür, yön, büyüklük, şekil (hacim) ve mekân. Resim ilkeleri ise şunlardır: kontrast, ritim, uyum (ahenk), denge, derecelendirme, oran, birlik ve kompozisyon.

ÇİZGİ

Çizgi, resim unsurları arasında yer almaktadır. Onu çizerken ve yazarken, yüzeyin üzerinde bırakılmış bir iz olarak fark ederiz.

BÜYÜKLÜK

Büyüklük, bir resim unsuru olarak bize etrafımızdaki nesnelerin daha büyük veya daha küçük olduklarını göstermektedir.

ŞEKİL

Şeklin ne olduğunu artık biliyoruz. Biz kendimiz dahil tüm nesnelerin, her şeyin bir şekli vardır ve ona göre tanınır.

RENK

Etrafımızda her yerde renklere rastlamaktayız. Gördüğümüz her şey harika renklere bürünmüş bulunmaktadır.

TON

Ton, bir rengin daha açık ve daha koyu renkleri demektir. Ton, bir boyanın siyahla veya beyazla karışmasıyla çok kolay elde edilir.

TEKSTÜR

Tekstür, nesnelerin pürüzlü ve düz yüzeylerini göstermektedir.

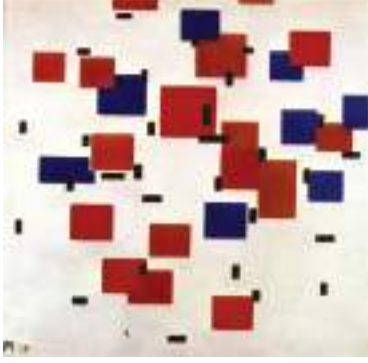
MEKÂN

Mekân resimde gösterilir. Mekân; insanlar, kuşlar, arabalar vb.nin hareket ettiği tüm o yerlerdir. Bitkiler özgürce büyür.

YÖN

Yön; bir çizim, resim, heykel veya grafiğin bir doğrultuda izlenmesi (seyredilmesi) demektir.

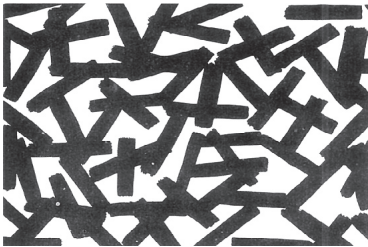
KONTRAST

Kontrast, bir resim unsurudur. Onun anlamı, ters veya aykırı, açık-kapalı, büyük-küçük, alçak-yüksek, soğuk-sıcak vs. olabilir.

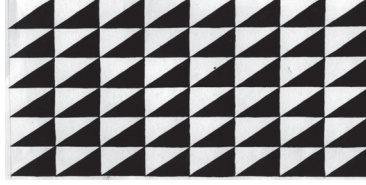
DERECELENDİRME

Derecelendirme belki yeni bir kelimedir, ama onun yardımıyla bir resim eserinde yavaşça rengin, çizginin, tonun ve diğer unsurların nasıl değiştiğini öğrenmekteyiz.

BİRLİK

Birlik, bir ilke olarak, resim eserinin uyumlu bütünlüğünü sağlar ve düzer.

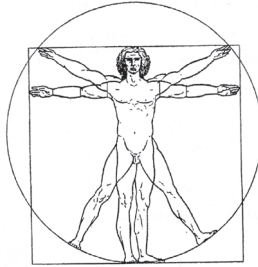
RİTİM

Tekrarlanmayı veya ritimi her yerde görebiliriz. Müzikte, tonların ritimi vardır. Gün ve gece, haftalar, aylar, yıllar, vb. tekrarlanmaktadır.

KOMPOZİSYON

Kompozisyon bize bir resim eserinde çizgileri, renkleri, tonları nasıl düzmeyi, yerleştirmeyi ve dağıtmayı öğreten sonuç prensibidir.

ORAN

Oran sayesinde bir eserde bir bütün olarak farklı büyüklükler arasındaki uyumu sağlamaktayız.

UYUM

Uyum, bir resim eserini ahenkli ve güzel yapmak demektir.

DENGE

Denge, bir ilke olarak bize, bir eserin nasıl ölçülü, içindeki düzenin ise nasıl doğru olacağını göstermektedir.

HATIRLAYALIM:

Resim dili, resim unsurları ve resim ilkeleri olmak üzere ikiye ayrılır. Resim unsurları şunlardır: çizgi, renk, ton, tekstür, yön, büyüklük, şekil ve mekân. Resim ilkeleri ise şunlardır: kontrast, ritim, uyum, denge, derecelendirme, oran, birlik ve kompozisyon.

ÇİZGİ

Çizgi, sanatçının kendini ifade ettiği resim dilinin en temel unsurudur. Çizgi, etrafımızda her yerde, nesnelere, doğada ve olaylarda vardır.

İnsan çizgiyi her gün kendi ihtiyaçları için kullanır. Onunla yazı yazar, farklı şekiller yapar, haber verip bilgilendirir, kendi fikirlerini ifade eder ve çevresiyle iletişim kurar.

Çizgilerin eğri ve düz, kalın ve ince, kısa ve uzun olduğunu hatırlayalım.

Kendimizi resimle ifade ederken, bir şeyin dış görüntüsünü, yani göstermek istediğimiz şekli bir çizgiyle tasvir edersek, bu çizgiye *kontur çizgisi* denir. *Kontur çizgisi* yardımıyla nesnelere yüzeylerindeki malzemelerin çeşitliliğini göstermekteyiz. Bunlar pürüzlü veya düz, kaba veya hassas vb. olabilir.

Etrafımızdaki çizgi

Doğadaki çizgi

Her günkü hayatta çizgi

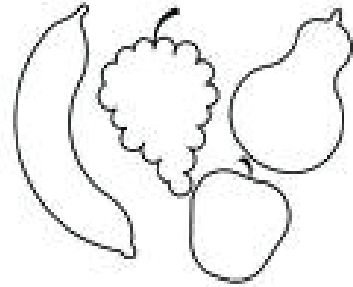
Doğada çizgi

Tarih öncesi resim, Lasko mağarası

Kontur çizgisi

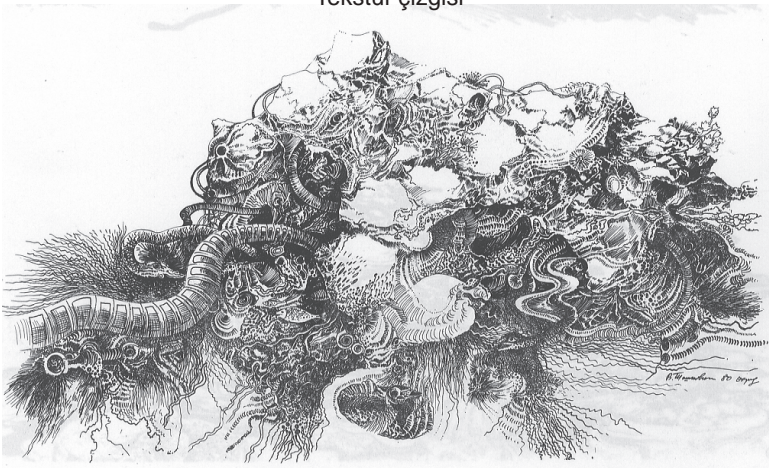
Kontur çizgisi

Tekstür çizgisi

Çizim, kömür (çizgi)

Vasko Taşkovski: Ada, mürekkep, pene (tekstür çizgisi)

HATIRLAYALIM:

Çizgi, bir resim unsurudur. Çizgi çeşitleri şunlardır: eğri, düz, kontur ve tekstür çizgisi.

RENK

Etrafımızdaki her şey; doğa, insanlar, bitkiler, canlılar dünyası, nesnelere, ışığın altında seyrettiğimiz her şey, renklere bürünmüştür.

Yapay olsun doğal olsun, ışık olmadan renkleri göremeyiz. Diğer sözlerle, bu durumda renk yoktur.

Etrafımızda bulunan her şeyde renklere rastlamak mümkündür. Dünyada var olan her şeyin kendi rengi vardır. Renkleri sadece ışık varken görebiliriz. Işık olmadan renk de yoktur. Işıkların kırılmasıyla tayfın renkleri elde edilmektedir. Onlar da şunlardır: kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi ve mor. Doğada bu renkler yağmur sonrasında kendini gösterir ve bu olaya gökkuşağı denir.

Resim dilinde renkleri birkaç şekilde ayırmak mümkündür. İlk sınıflandırma olarak renkleri *ana (temel) renkler* ve *ikincil renkler* diye ikiye ayırabiliriz. Temel renkler şunlardır: kırmızı, mavi ve sarı. Herkes bunları birbiriyle karıştırarak, ikincil renkler elde edebilir. İkincil renkler ise şunlardır: *yeşil, turuncu* ve *mor*.

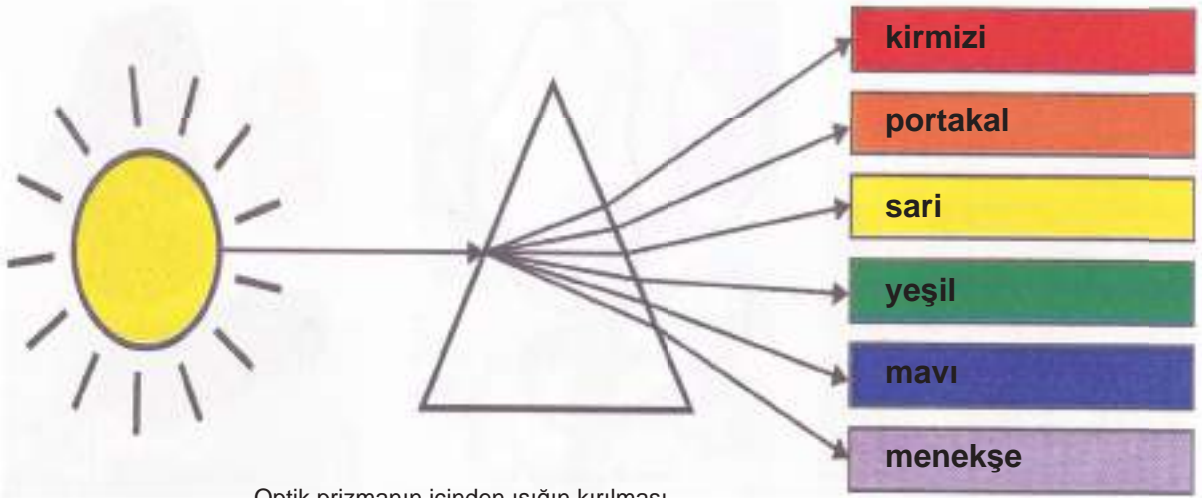
Doğada renk

Doğada renk

Doğada renk

Optik prizmanın içinden ışığın kırılması

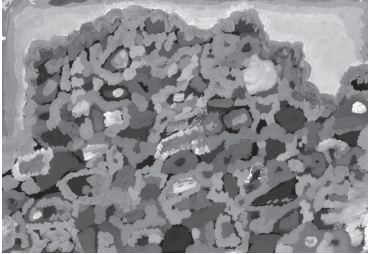
Alev kırmızısı (zincifre) Karmen

Deniz mavisi (ultramarin) Paris mavisi

Kromatik renkler

Akromatik renkler

Sanatçılar çok sayıda temel ve ikincil renk çeşitlerini fark etmektedir, ancak bizim kırmızı ve mavi renkleri hakkında daha fazla bilgiye sahip olmamız gerekir. Kırmızı renk *zincifre* ve *karmen*, mavi renk ise *deniz mavisi* ve *Paris mavisi* şeklinde kullanılır. Eğer mor rengini elde etmek istersek, karmen kırmızısı ile deniz mavisini karıştırmak zorunda olduğumuzu bilmemiz lazım. Yunan dilinde renge hroma denir ve bu kelimedenden hareketle, tayfın tüm renklerine *kromatik renkler* denir. Resim dilinde beyaz ve siyah, renk olarak algılanmamaktadır, çünkü bunlar diğer renklere ilâve edilerek karanlık ve aydınlığı teşkil etmektedir. Siyah ve beyaza *akromatik renkler* denir.

Renklerin kendi gücü ve yoğunluğu vardır. Bazıları daha açık, bazıları ise daha koyu olarak etkilemektedir. Böylece renkler daha açık ile daha koyu olmak üzere ikiye ayrılır.

İnsan hayatı, renklerin varlığı olmadan düşünülemez. Onlar nesnelere, elbiselere, yemeklere, iletişim işaretlerine ve diğer her şeyi renklendirmektedir. Renkler, sık sık belirli şeyleri çağrıştırarak, insan psikolojisini etkiler: mutluluk, sevinç, hüzn.

Renk tayfı (gökkuşuğu)

İnsan bazı olay veya nesnelere temas geçince, sıcak ve soğuk hisseder. Renkler, kendi etkisiyle insanda *sıcak ve soğuk* duygular çağrıştırabilir. Bu etkiye göre renkler sıcak ve soğuk olmak üzere ikiye ayrılır. Soğuk etki yapan renkler şunlardır: *sarı-yeşil, yeşil, yeşil-mavi, mavi, mavi-mor ve mor*. Sıcak etki yapan renkler ise şunlardır: *sarı, sarı-turuncu, turuncu, kırmızı ve kırmızı-mor*.

Bir resim eserinde renkler, *benzer ve kontrastlı* olarak, çeşitli şekillerde birleşebilir. Bir eserde sarı, turuncu ve kırmızı; mavi, mor ve kırmızı; sarı, yeşil ve mavi gibi benzer olan renkleri kullandığımızda, bu renklere *uyumlu renkler* denir.

Karşıt (zıt) olan renklerle boyamak istersek, o zaman bu boyama kontrastlıdır. Renkler arasında çeşitli kontrastlar fark etmekteyiz. Bunların arasında ise en çok bilineni ve *kullanılanı komplementer (tamamlayıcı)* kontrast ismini taşır.

Renkle mekân illüzyonu (yanılsaması)

Soğuk ve sıcak renkler (öğrenci resmi)

Soğuk renkler (öğrenci resmi)

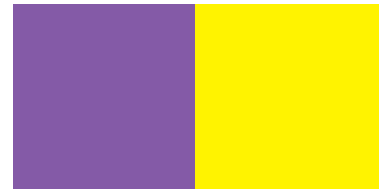
Sıcak renkler (öğrenci resmi)

Komplementer (tamamlayıcı) renkler

Komplementer (tamamlayıcı) renkler

Komplementer (tamamlayıcı) renkler

Tamamlayıcı kontrast

Komplementer (tamamlayıcı) kontrastta renkler aralarında birbirini güçlendirmekte ve daha güzel görünmeye başlar. Tamamlayıcı renkler şunlardır: *kırmızı ve yeşil, mavi ve turuncu, sarı ve mor.*

Renklerin yardımıyla uzak ve yakın illüzyon (yanılsama), yani mekân illüzyonu elde edilebilir. Açık ve sıcak renkler yakınlık, koyu ve soğuk renkler ise resimde uzaklık etkisi yaratır.

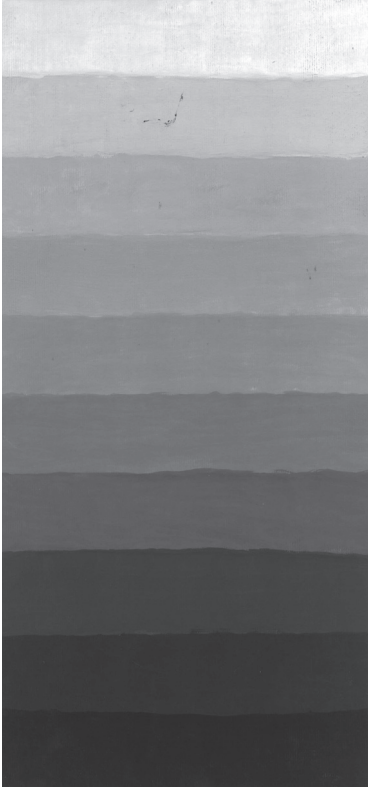
Vincent van Gogh: **Auvers'te Köy Sokağı**, tuval üzerine yağlıboya (tamamlayıcı kontrast)

HATIRLAYALIM:

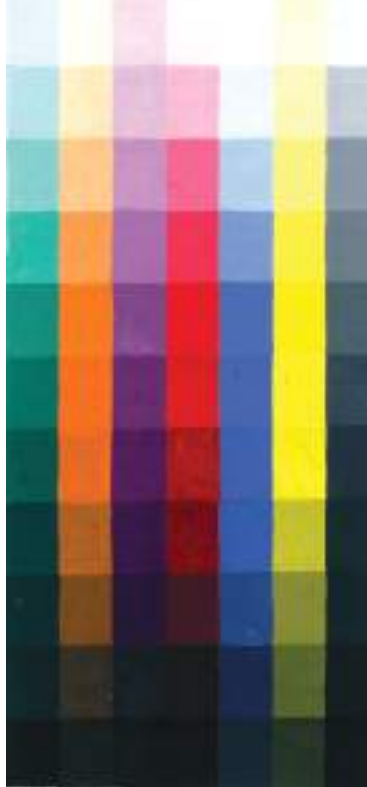
Temel ve ikincil renkler vardır. Temel renkler şunlardır: mavi, sarı ve kırmızı. İkincil renkler ise şunlardır: mor, turuncu ve yeşil. Temel ve ikincil renkler kromatik, siyah ve beyaz ise akromatik. Renkler, aynı zamanda, koyu ve açık, sıcak ve soğuk renklere de ayrılmaktadır. Birbirini tamamlayıcı renkler ise şunlardır: kırmızı ve yeşil, mavi ve turuncu, sarı ve mor.

TON (RENK TONU)

Etrafımızda ışığın olduğu her yerde renkler de görülebilir. Karanlıkta renk görülmez. Bazı renklerin daha açık, bazılarının ise daha koyu olduğunu fark etmekteyiz. Eğer renkte daha fazla ışık varsa, o renk daha açık olarak görünmekte, diğer yandan ise ışığı daha azsa, o renk daha koyudur. Bir renk daha açık ya da daha koyu olunca, o rengin daha açık veya daha koyu tonu var denilmektedir. Beyaz rengin ışık olduğunu varsayar ve onu başka bir renge katarsak, aynı rengin daha açık bir tonunu elde etmiş olacağız. Diğer yandan, siyah renginin karanlık olduğunu düşünürsek ve başka bir renkle karıştırırsak, o zaman daha koyu ton elde etmiş olacağız. *Ton, bir renkte ışık miktarını teşkil eder.*

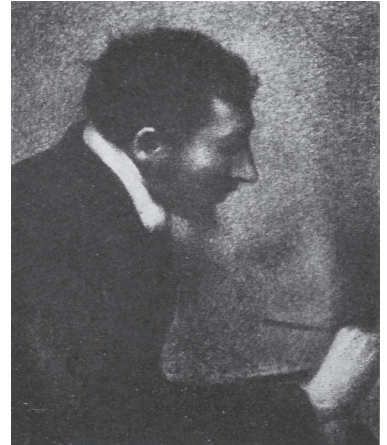
Akromatik ton skalası

Kromatik ton skalası

Kromatik tonlar

Paul Klee: **Ölüm ve Ateş**, tempera (zamlı boya) (akromatik tonlar)Georges Seurat: **Çizer**, kömür (akromatik tonlar)

Doğada ton (fotoğraf)

N. B. Kitsa: **Dervişin Gidişi**, tuval üzerine yağlıboya (ton)

Sveto Manev:
Resim 3, çizim (ton)

Thomas Gainsborough:
Kızların Portresi, tuval
üzerine yağlıboya (ton)

İki çeşit ton vardır: akromatik ve kromatik. Ekromatik renkleri (beyaz ve siyah) birbiriyle karıştırırsak, kurşun (gri) rengin akromatik tonlarını elde etmiş olacağız. Bu tonların birçoğunu adım adım ışıklandırarak ve karalayarak yan yana sıralarsak, *akromatik ton skalasını (derecelerini)* elde edeceğiz. Akromatik ton skalası, siyah ve beyaz renklerin arasında birçok gri tondan oluşmuştur. Ton, siyah ve beyaz renkleri karıştırmanın yanısıra, çizgiler yardımıyla da elde edilebilir. Daha açık tonlar elde etmek istersek, çizgiler seyrek olarak kullanılır. Daha koyu tonlar için, çizgiler daha yoğun (birbirine yakın) kullanılır. Çizgiler paralel, çapraz veya birçok farklı yönde kullanılabilir.

Bir resimde hem açık hem de koyu akromatik tonlar kullanabiliriz. Çok açık ve çok koyu tonlar kullanmış olursak, açık-koyu kontrast elde etmiş oluruz.

HATIRLAYALIM:

Ton, bir renkteki ışık miktarıdır. Kromatik ve akromatik tonlar vardır. Kromatik tonlar, beyaz veya siyah renginin bir temel veya ikincil renkle karıştırılmasıyla elde edilir. Akromatik tonlar, siyah ve beyaz renklerin birbiriyle karıştırılmasıyla elde edilir.

TEKSTÜR

Etrafımızda bulunabilen ve bir malzemeden yapılmış olan her şeyin yüzeyi vardır. Yüzeyi gözle görebilir veya dokunmakla hissedebiliriz. Bakmakla veya dokunmakla yüzeylerin pürüzlü, düz, hoş, nahış, yumuşak, katı, ıslak veya kuru olup olmadığını anlayabiliriz. Bir maddenin (nesnenin) yüzeyini çizer, boyar veya şekillendirirsek, bunun neticesine *tekstür* denir.

Her nesnenin tekstürü vardır. Nesnelere doğa veya insan tarafından üretilir. Doğa kaynaklı nesnelere, doğal tekstür denir.

İnsan farklı malzemelerden birçok nesne üretmektedir. İlk olarak malzemeleri üretir, onlardan nesnelere yapar, sonra ise nesnelere pürüzlü, düz, yumuşak, katı ve daha birçok farklı tekstürler yapar. Bunlara yapay olarak üretilen tekstürler denir.

Doğal tekstür

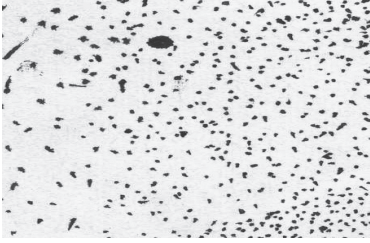

Taş üzerinde doğal tekstür

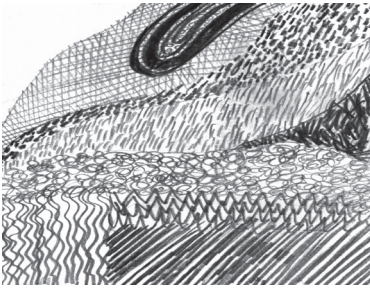

Doğal tekstür

Danço Kalıçev: **İdoller** (Putlar), ağaç üzerine yağlıboya (resimde tekstür)

Noktalarla tekstür

Çizgiyle tekstür

Renkle tekstür

Risto Kalčevski: **Kum ve Taş**, tuval üzerine yağlıboya (resimde tekstür)

Huskoviç: **Sahne**, tuval üzerine yağlıboya (tekstür)

Vasil Vasilev: **Ana**, ağaç, (heykelde tekstür)

Ordan Petlevski: **Yanmak**, tuval üzerine yağlıboya (tekstür)

HATIRLAYALIM:

Tekstür, resimdeki bir yüzeyin malzemesini göstermektedir. Doğal ve yapay kaynaklı tekstürlerin yanı sıra, resim eserlerindeki tekstüre de rastlamaktayız.

YÖN (İSTİKAMET)

Yön, resim dilinin ögesi olarak resim sanatının bir unsurudur. Resim sanatında, gözlerimizin önünde, belirli yönde hareket edermişçesine görünen şekiller mevcuttur. Bazı şekillerin, *gözlerimizi belli yöne doğru hareket ettiren görsel güçleri vardır*. Hareketin yönü, şeklin görüntüsüne veya topyekün birkaç şeklin konumlarına göre değişmektedir. Örneğin: bir ağaç tasvir ettiğimizde, gözümüz aşağı-yukarı, yani dikey olarak hareket eder. Bir düzine ağacı yan yana tasvir ettiğimizde ise, gözlerimiz sağa-sola, yani yatay olarak hareket edecektir.

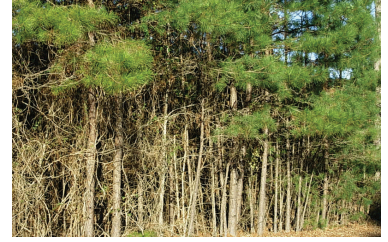
Bakışımız, sanatçının eserdeki çizgi ve yüzeyleri nasıl ve hangi şekilde konumlandığına bağlıdır. *Yatay, dikey ve yan yönler*, bir de *yönü olmayan eserler fark etmekteyiz*.

Jean Dubuffet: **Zirvelerin Zirvesi**, tuval üzerine yağlıboya (yönsüz)

Dikey yön

Yatay yön

Yönsüz

Dikey yön

Eğri (yan) yön

Alfred Sisley: **Hampton'da Regata**, tuval üzerine yağlıboya (yatay yön)

Eserdeki çizgiler ve yüzeyler gözlerimizi sağa ve sola, yani yatay olarak bakmaya yönlendirdiğinde, yatay yön üretmiş oluruz.

Bazı eserlerde gözlerimiz yukarı-aşağı, yani dikey olarak hareket edebilir. Bu durumda, eserin dikey yönü olduğu sonucuna varırız.

Eğer gözlerimiz bir şekil veya bir eserde eğri (yan) olarak hareket etmiş olursa, yönü eğridir denir.

Bazı şekillerde gözlerimiz sakin ve hareketsizdir. Bu şekiller ise yönsüzdür. Çizgi ve şekillerin diziliş biçimi bütün bir eseri de yönsüz yapabilir. Bu durumda görsel güç gözlerimizi ne yatay, ne dikey, ne de yan (eğri) olarak hareket ettirir.

Yön kontrastı

Edgar Degas: **Kız**, kalemle çizim (yan yön)

Hundertwasser: **Bahçe**, tuval üzerine yağlıboya (yönsüz eser)

Yönsüz

HATIRLAYALIM:

Bir resim eserinde gözlerimizi belli yönde hareket ettiren görsel güce yön denir. Yatay, dikey ve eğri (yan) yönler vardır. Yönü olmayan şekil ve eserler de vardır.

BÜYÜKLÜK

Etrafımızda gördüğümüz her şeyin rengi, çeşitli şekilleri, bir de belirli büyüklükleri vardır. Bazı şeyler daha küçük, bazıları ise daha büyüktür. Nesnelere, birbirleriyle kıyaslandıklarında, daha küçük veya daha büyük olabilirler. Bisiklet, kendinden daha büyük olan arabadan daha küçük; otomobil, kendinden daha büyük olan dolmuştan daha küçük; dolmuş ise kendinden daha büyük olan otobüsten daha küçüktür vb. Demek ki, *bir şeyin daha küçük veya daha büyük olması, onu ne ile kıyasladığımıza bağlıdır.*

Tüm resim eserleri; çizgilerin, yüzeylerin, tonların, renkli yüzeylerin, tekstürlerin, yönlerin, şekillerin ve hacimlerin farklı büyüklüklerinin birleşiminden oluşur.

Küçük

Büyük

Daha büyük

Aynı büyüklükler

En büyük

Henri Matisse: **Mavi Çıplaklık IV**, kağıt (büyüklük)

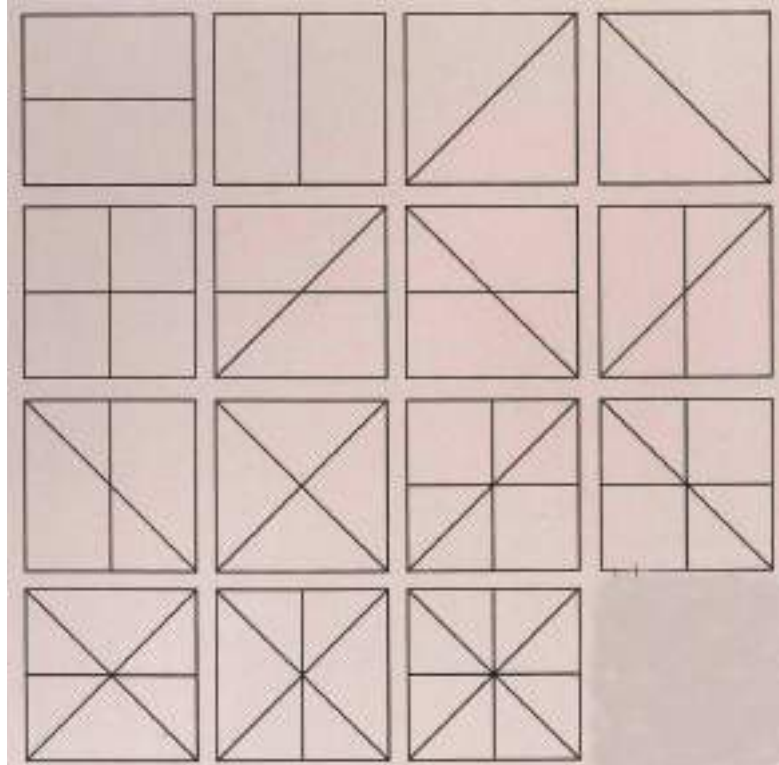
Filyo de Freitas: **Canlanma 1962** (orantı)

Ianeli Arcangelo: **Başlıksız**, mavi kompozisyon (oran)

Tarih boyunca sanatçılar, çizdikleri resimlerin veya şekillendirdikleri heykellerin daha güzel olması amacıyla, büyüklüklerin mükemmel (ideal) kombinasyonunu bulmak için çaba göstermişlerdir. Farklı büyüklüklerin ilişkisine oran denir. İnsanı ve insan vücudunu gösterirken, *oran* çok önemlidir. Aynı şey, mimari için de geçerlidir.

Oranlar, büyüklüklerin tekrarlanmasında, yani ritimde de önemlidir. Aynı bir unsur tekrarlandığında, eserin görüntüsü monotondur. Diğer yandan, çeşitli unsurları tekrarlamış olursak, o eserin görüntüsü daha ilginç ve daha güzel olacaktır.

Levitt Sol: **Düz çizgiler ile dört yönlü olası kombinasyonlar**

HATIRLAYALIM:

Büyüklük göreceli bir terimdir ve bir eserdeki farklı büyüklüklerin kombinasyonunu temsil etmektedir. Büyüklüklerin birbiriyle aralarındaki ilişkiye oran denir.

ŞEKİL

Bilindiği gibi şekil, etrafımızdaki her şeyin ve resim sanatında tasvir edilenlerin *dış görünüşüdür*.

İki boyutlu ve üç boyutlu *şekillerin var olduğunu hatırlayalım*. Sanatçılar iki boyutlu şekillerle çizer, resmeder ve karakalem yapar, üç boyutlu şekillerle ise heykeltıraşlar kendi sanat eserlerine şekil verirler.

Biçimine göre şekil açık, kapalı veya delikli olabilir. Açık olan şekilde, onu saran mekân, şeklin içine girer (bardak, vazo, şişe, çanak, çomlek, şapka).

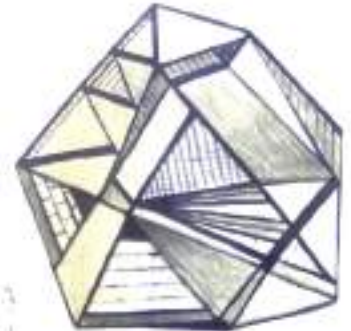
Ventsislav Rihter: X-1, alüminyum (delikli şekil)

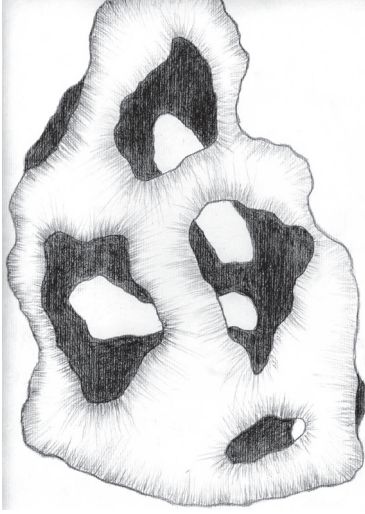
İki boyutlu şekil

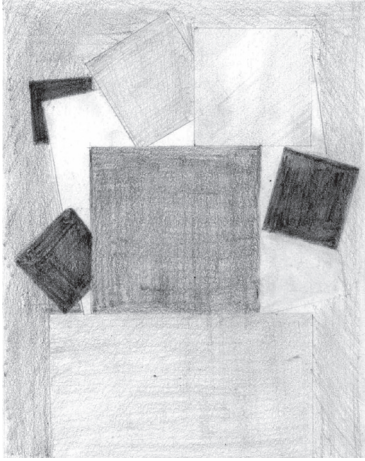
Dinamik şekiller

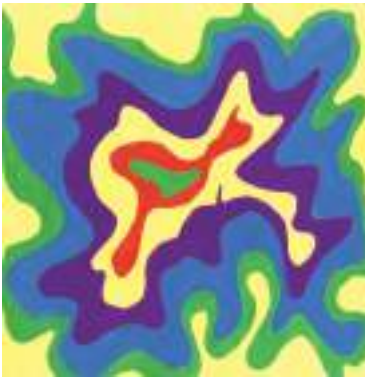
Sigatiki şekiller
(bilgisayar)

Delikli şekil

Statik şekiller

Dinamik şekiller

Şekiller *statik* ve *dinamik* olarak insan gözünü etkilemektedir. Statik şekillere baktığımız zaman, sakin etki yapar ve bakışımızı hiçbir yöne doğru hareket ettirmez.

Dinamik şekillerin gözümüzü belirli yönde hareket ettiren görsel güçleri vardır. Bu şekiller statik değildir.

Mekânın bir bölümünü kapsayan üç boyutlu şekile *hacim* denir. Heykeltıraşlar kendi eserlerini, farklı malzeme çeşitlerinden işlenmiş hacimle gerçekleştirmektedir. Hacim, *köşeli* veya *yuvarlak*, *çukurlu* veya *oyuk* (*girintili*) olabilir.

Yordan Grabulovski: **Mekân İzleri**, çimento (üç boyutlu şekil)

HATIRLAYALIM:

Etrafımızdaki her şeyin dış görünüşüne şekil denir. İki boyutlu ve üç boyutlu şekiller vardır. Şekiller açık, kapalı ve delikli olabilir. Bunun yanısıra, statik ve dinamik şekiller de vardır.

MEKÂN

Çevremizi saran her şeye *mekân* denir. Mekânda hareket eder, çalışır ve eğleniriz. Sokak, okul, apartman, oda, şehir, gök, uzay, köy, ova... her şey mekândır. Bu mekâna *gerçek* denir, çünkü o var olmakta ve onun içinde hareket etmekteyiz.

Tarih öncesinden bugüne kadar sanatçılar kendi eserlerinde mekânı göstermeye çalışmıştır. Sanat eserinde mekânı betimlemek, *mekân illüzyonu* yapmak demektir.

Mekân illüzyonu açık ve koyu renklerle elde edilebilir. Açık renkler her zaman daha uzakta görünmekte, koyu olanlar ise daha yakın.

Mekân illüzyonu *daha büyük ve daha küçük şekillerle* de gösterilebilir. Büyük şekiller daha yakın, küçükler ise daha uzak görünmektedir.

Mekânın en gerçekçi gösterimini sanatçılar, *perspektifi* kullanmakla elde etmişlerdir.

Perspektif, gözümüzün mekânı gerçekte nasıl gördüğünü göstermektedir.

Gerçek açık mekân

Şehir, açık mekân, fotoğraf

Camille Pissarro: **Akşamda Monmartır Bulvarı**, tuval üzerine yağlıboya (dış mekân illüzyonu)

Doğa, gerçek dış mekân, fotoğraf

Kapalı iç mekân, fotoğraf

Ufuk ve görünen bir noktayla perspektif

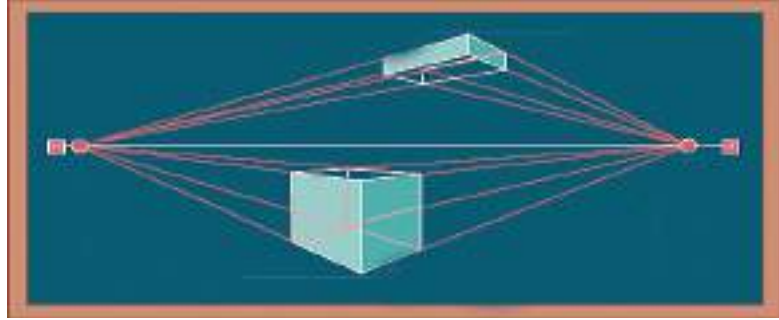
Örneğin, tren raylarının veya sokağın ortasında durursak, gözümüzün doğrultusunda ufuk çizgisini görmüş oluruz ki bu noktada ufuk birleşmektedir, yani gök ile yeryüzü birbirini dokunmuş olur. Bu ufuk çizgisinde, yani yatay düzlemde ufuk noktası belirir ve gördüğümüz her şey burada birleşmekte, hakikatte ise öyle olmamalarına rağmen çizgiler, hep daha dar ve daha dar görünüp birleşmektedir. Bu noktada, çizgilerin yanındaki sütunlar da birleşmektedir.

Perspektifi kullanırken, bir ufuk çizgimiz ve sağ ile sol olmak üzere, iki ufuk noktamız vardır. İç ve dış mekânda gördüğümüz her şey, bina ve caddeler, yapılar, taşıtlar ve insanlar ve tüm nesnelereyle beraber mekânın içi, perspektifin yardımıyla temsil edilebilir.

Perspektif, ressamlar tarafından kullanılmaktadır. Onların yanısıra, mimarlar da onu kendi projelerinde çok kullanırlar.

Perspektif

Ufuk ve iki ufuk noktasıyla perspektif

Alfred Sisley: Yol, tuval üzerine yağlıboya (perspektif)

Mimari eskiz (taslak) ve perspektif

HATIRLAYALIM:

Bizi çevreleyen her şey mekândır. Gerçek mekân ve mekân illüzyonunu fark etmekteyiz. Mekân, açık ve koyu renklerle, daha küçük ve daha büyük şekillerle gösterilir. Perspektif yardımıyla en gerçekçi gösterime ulaşılır.

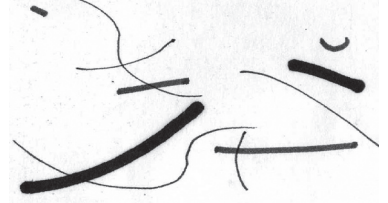
KONTRAST

Kontrast, tüm resim unsurlarıyla uygulanabilen bir resim ilkesidir. Kontrast, *bir eserde farklı değerlerin karşıtlığı demektir*. Kontrast, daha zayıf ve daha kuvvetli yoğunlukta olabilir.

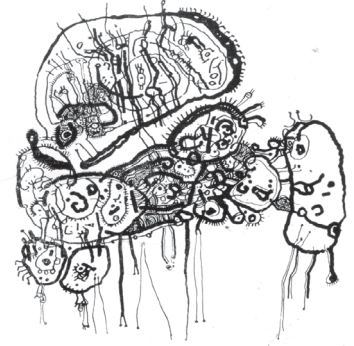
Bir resim eserinde siyahtan beyaza doğru giden tonlar, kontrastlı kompozisyonda kombine edilebilir.

Bir eserde *düz ve eğri, kalın ve ince, kısa ve uzun çizgiler* kullanılmış olursa, kontrast elde edilebilir.

Kontrast sıkça bir eserdeki *koyu ve açık renkleri* kullanarak uygulanmaktadır. Açık ve koyu renklerin yardımıyla büyük kontrast elde edilebilir. Kontrast temel ve ikincil renklerin arasında da belli edilir.

Çizgi kontrastı

Ordan Petlevski: Çizim, mürekkep, pene (çizgi kontrastı)

Büyüklik ve renk kontrastı (öğrenci resmi)

Dimitar Kiçevski-Miço: Feniks Devri, tuval üzerine yağlıboya (yön kontrastı)

Andriyana Pulemi: Resim, tuval üzerine yağlıboya (sıcak ve soğuk renkler kontrastı)

Açık ve koyu kontrast

Mariya Kostoyçinovska: Erik, tuval üzerine yağlıboya (açık-kapalı kontrast)

Birçok etkili resim eseri, *komplementer* kontrast kullanarak yapılmıştır. Bu kontrast sayesinde resim eserinde ilginç ve güçlü renkler elde edilir. Bu kontrastın yardımıyla, renklerin aralarındaki yoğunluk güçlenmektedir.

Büyük ve küçük çizgiler, yüzeyler veya diğer şekiller sıkça aynı eserde kontrastlı olarak kombine edilmektedir.

HATIRLAYALIM:

Kontrast, bir resim eserinde karşıt değerlerin kullanımı demektir. Kontrast, tüm resim unsurlarının kullanımıyla elde edilir.

Nikola Martinovski: Anne ve Çocuk, tuval üzerine yağlıboya (sıcak ve soğuk renk kontrastı)

Miroslav Masin: Öpücükler, tuval üzerine yağlıboya (büyüklük ve renk kontrastı)

RİTİM

Ritim veya tekrarlama, belirli resim eserlerinde kullanılan resim ilkesidir. Ritim, bir resim unsurunun *bir eserde birden fazla art arda tekrarlanması* demektir.

Tekrarlama, tarih öncesinden bugüne kadar, halk el işlerinde, desende, bir de mimaride sıkça rastlanmaktadır.

Makedon halk nakışı (şekil ve renk ritimi)

Mimaride tekrarlama

Mimaride tekrarlama

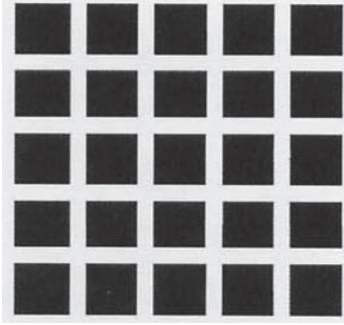
Doğada tekrarlama

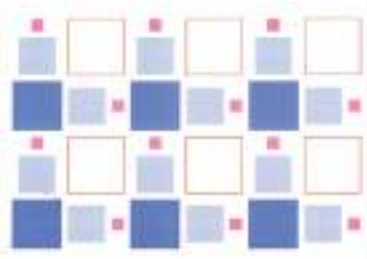
Süs (şekil ve renk ritimi)

Desen (şekil ve renk ritimi)

Düġün ritim

Alternatif ritim
(bilgisayar)

Alternatif ritim

Tome Mişev: **Diyalog**, tuval
üzerine yağlıboya (serbest ritim)

Sıradan (düġün) ve alternatif olmak üzere, iki çeşit ritim vardır. Tekrarlama sırasında bir tek unsurun hiç değişime uğramamasına, *düġün* ritim denir. Demek ki bu unsur, birçok defa tekrarlanmaktadır. Tekrarlama; yatay, dikey veya tüm yönlerde olabilir.

Alternatif ritim daha ilginçtir, ancak onda şekilleri, rengi, tonu veya büyüklüğü farklı olan iki veya fazla unsur çeşidi değişebilir.

Umberto Boccioni: Mekan Sürekliliğinin Eşsiz Şekilleri, bronz (tunç)
(serbest ritim)

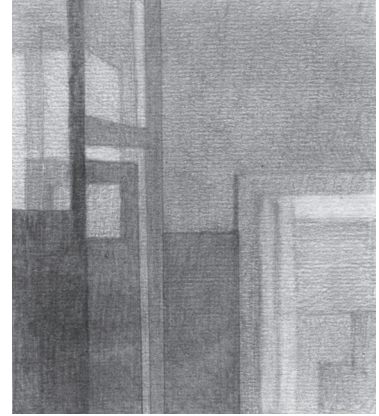
HATIRLAYALIM:

Resim unsurlarının birbiri ardına tekrarlanmasına ritim denir. Düġün ve alternatif ritim vardır.

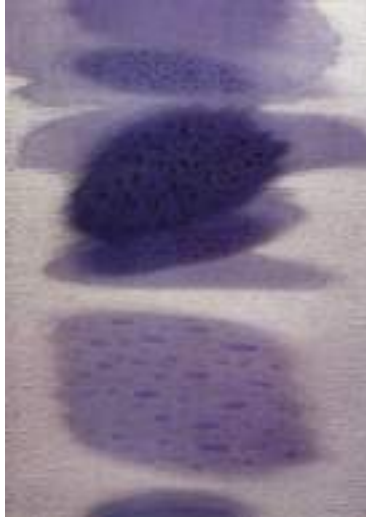
UYUM (ARMONİ)

Bilindiği gibi uyum, resim unsurlarını birbiriyle *uyumlu kombinasyonlarda* birleştiren resim ilkesidir. Hem çizim, hem resim, heykel ve tasarım, eserde armoni elde etmek için bu ilkeyi uygulamaktadır.

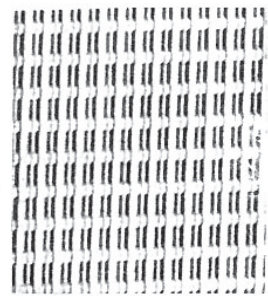
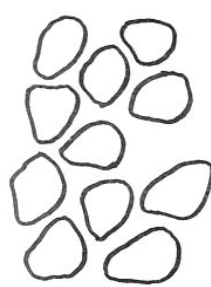
Bir resim eserinin armoniye ulaşması için, onun yakın (benzer) çizgiler, renkler, tonlar, tekstürler ve diğer unsurlarla icra edilmiş olması gerekir. Böylesi benzerliklerle oluşan uyuma, *benzerlik armonisi* denir.

Akromatik tonlarla armoni

Vasko Taşkovski: **Sahilde Ağaç**, mürekkep, pene (çizgiyle armoni)Velyo Taşovski: **Mekân II**, birleşik teknik (tonla armoni)

Ton armonisi

Çizgi, şekil, tekstür, büyüklük ve ritim armonisi

Pablo Picasso: **Rüya**, tuval üzerine yağlıboya (şekil armonisi)

Stanton Macdonald-Wright: **Organizasyon 5**, tuval üzerine yağlıboya (şekil armonisi)

İliya Koçovski: **Belde**, tahta oyma (çizgi ve şekil armonisi)

Bir eserde benzer eğri (yan), kalın, ince, uzun veya kısa çizgiler kullanırsak, armoni elde ederiz. Bu, benzer açık veya koyu tonlar ya da benzer büyüklükler kullanmış olursak olur.

Bir eserde benzer renkler kullanırsak, renk yardımıyla da uyum elde edebiliriz. Örneğin: mavi, yeşil, yeşil-mavi ve sarı; kırmızı, turuncu ve sarı; mavi, mor ve kırmızı vb.

Henry Rousseau: **Düş**, tuval üzerine yağlıboya (şekil ve renk armonisi)

Rubens Korubin: **Atölyemde**, akrilik (ton armonisi)

HATIRLAYALIM:

Benzer değerleri kombine etmekle, armoni elde ederiz. Buna benzerlik armonisi denir.

DENGE

Denge, daha önceden tanıştığımız, resim çalışmalarımızda her zaman mevcut olan bir resim ilkesi ve resim dilinin bir bölümüdür.

Denge, hepimiz ve etrafımızda bulunan her şeyin bir özelliğidir. İnsanın zihinsel ve bedensel denge sağlamaya doğru eğilimi var. Doğa da kendisini korumak için denge oluşturmaktadır. Bu ilke, her günkü yaşantımızda, hayat ve hayatta kalmanın bütünlüğünü korumak için önemlidir.

Denge, bir resim eserinde, bir bütünlüğü oluşturan resim unsurlarının kombine edilme şekliyle elde edilmektedir.

Pablo Picasso: **Avinyonda Kadınlar**, tuval üzerine yağlıboya (asimetri)

Doğada simetri

Simetri

Süs (simetri)

Asimetri

Simetri (bilgisayar)

Denge elde etmeyi, simetri veya asimetriyi kullanıp, sıraya getirmekle başarırız. Böylece, *simetrik* ve *asimetrik* denge vardır.

Hatırlıyalım ki simetri, eserin iki yarısında, sağ ve solunda, eşit değerleri aynı yerde, aynı düzende yerleştirmekle elde edilir.

Resim dilinde denge ilkesinin görevi, bu değeri resim eserinde, çizimde, resimde, grafikte, heykelde veya tasarımda ayarlamaktır.

Dimitar Kondovski: **Başlıksız**, tahta üzerine yağlıboya (asimetri)

Danço Kalçev: Resim 1323, tahta üzerine yağlıboya (asimetri)

HATIRLAYALIM:

Denge, resim unsurlarını bir bütünlük içinde simetri ve asimetri yoluyla kombine etmektir

DERECELENDİRME

Resim dilinde derecelendirme denilen resim ilkesi de vardır. Bu ilke bize, her resim unsurunun *yavaşça bir değerden başka bir değere dönüşebileceğini* göstermektedir. Ton, açıktan koyuya doğru yavaşça değişebilir, bir renk sarıdan yavaşça yeşile doğru geçiş yapabilir, sonra maviye, sonra da mora ve kırmızıya kadar. Renk derecelendirmesi renk tayfında en güzel bir şekilde görünür.

Theodore Jeriko: **Yaşlı Kadın Portresi**, tuval üzerine yağlıboya (ton derecelendirmesi)

Renk derecelendirmesi

Ton derecelendirmesi

Çizgi ve yön derecelendirmesi

Tekstür derecelendirmesi

Büyüklik derecelendirmesi

Pablo Picasso: **Ütü Yapan Kadın**, tuval üzerine yağlıboya (ton)

Jan Vermeer: **Kız**, tuval üzerine yağlıboya (ton derecelendirmesi)

Şekil de kendi yüzünü derecelendirme yoluyla değiştirebilir, öyle ki üçgenden, kademeli değişimle, daireye dönüşebilir.

Mimaride derecelendirme ilkesi sıkça uygulanmaktadır ve bu durumlarda mekân, kademeli olarak küçülmektedir.

Büyüklik derecelendirmesi

Şekil derecelendirmesi

M. Kralyeviç: **Mor Çoraplı Kız**, tuval üzerine yağlıboya (ton derecelendirmesi)

HATIRLAYALIM:

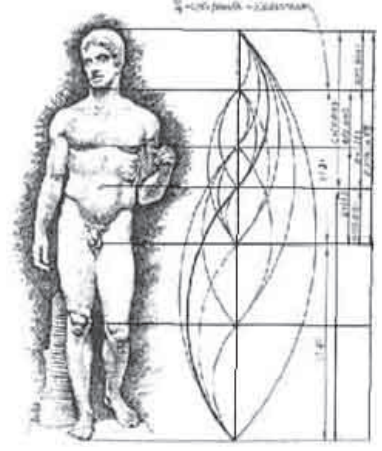
Derecelendirme, resim unsurlarının bir değerden başka bir değere yavaşça geçişi demektir.

ORAN

Bir resim sanatçısı, her zaman etrafımızda bulunan şeylerin güzelliğini resmetmeye yönelmektedir.

Çizimde, resimde, grafikte ve heykelde ideal (mükemmel) güzellik elde etmek amacıyla, farklı büyüklükler bir bütünlük içinde kombine edilmektedir. Bir bütünlük içindeki büyüklüklerin ilişkisine orantı denir.

Sanatçılar her zaman insan vücudunun ideal (mükemmel) orantısını bulmaya yönelmişlerdir, ki böylece insan güzelliğini tasvir etmiş olmaktadır.

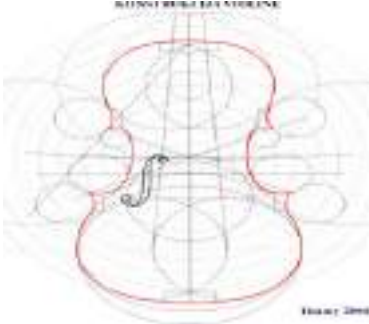

İnsan vücudunun oranları

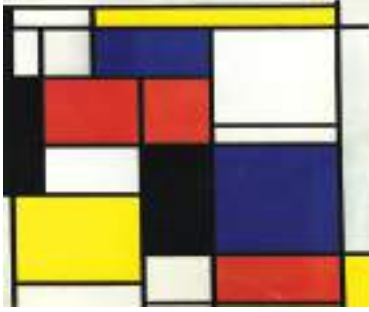

Makedon evi (oran)

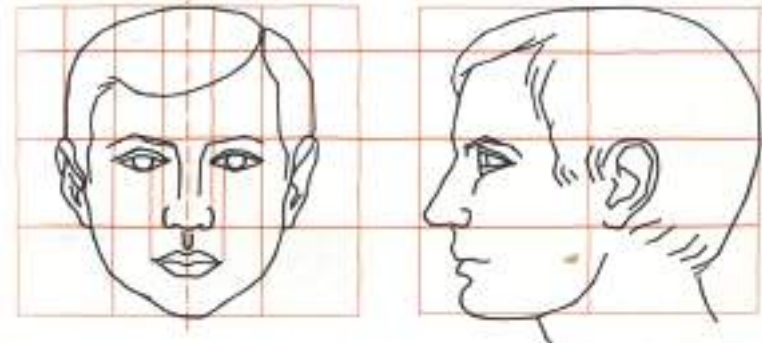
Tüm varlıkların, mimari yapıların ve resim eserlerinin orantılarındaki güzellik için, insanoğlu çözüm bulmuştur. Yunan mimarları kendi tapınaklarını ve diğer yapılarını orantıya dayanarak inşa etmişlerdir. İnsan vücudunu tasvir ederken, Yunan heykeltıraşları insan vücudunun güzelliğini temsil edebilmek için, ideal olduğunu varsaydıkları belli oranlara göre şekillendirmişlerdir.

Çalgı (oran)

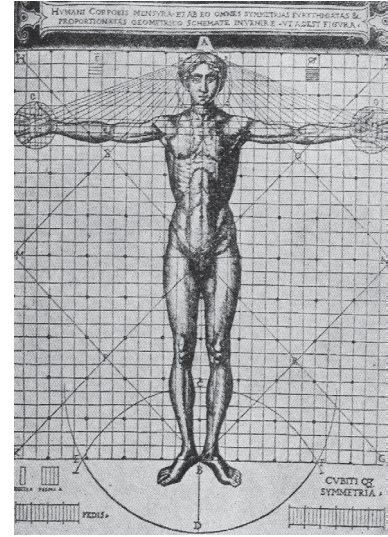
Piet Mondrian: **Tablo II**, tuval üzerine yağlıboya

İnsan yüzü (oran)

Gaudi: **Barcelona Katedrali**, (mimaride oran)

Vitruvius: **İnsan Şeması**, çizim (oran)

HATIRLAYALIM:

Oran, bir sanat eserinde büyüklüklerin aralarındaki ilişkidir.

BİRLİK

Birlik, armoniye benzeyen bir resim ilkesidir. Onun amacı resim eserinde *tüm bölümleri bir bütünlükte birleştirmektir*.

Bu ilke, *eşit* veya *benzer* çizgilerin, tekstür, ton, renk, şekil, hacim, büyüklük, yön veya mekânın kullanımıyla elde edilir.

Renk birliği

Mihal Larinov: Resim, tuval üzerine yağlıboya (benzer değer birliği)

Duşan Camonya: **Metal heykel 3,** (tekstür birliği)

Amadeo Modigliani: Madam Pampadur, tuval üzerine yağlıboya (renk birliği)

Petar Lubarda: Kosova Savaşı, tuval üzerine yağlıboya (şekil ve renk birliği)

Henri Matisse: **Yaprakların Dağıtılması**, guaj (şekil ve büyüklük birliği)

Jean Arp: **Dağ, Gemi Demiri, Göbek**, tuval üzerine yağlıboya (şekil birliği)

Şekil birliği

Paul Gogen: **Ölüdoğa**, tuval üzerine yağlıboya (ton ve renk birliği)

Claude Monet: **Manzara**, tuval üzerine yağlıboya (renk birliği)

HATIRLAYLAIM:

Resim unsurlarının benzer değerlerini kullanmakla, bir resim eserinde birlik elde edilir.

KOMPOZİSYON

Bir resim ilkesi olan kompozisyonda, resim sanatçısı, *bir sanat bütünlüğü içindeki öğelere* görsel olarak *düzenli* bir şekil vermektir. Kompozisyonda çizgiler, renkler, tonlar, şekiller, hacim, tekstür, içinde sanat değeri barındıracak bütünlük elde etmek amacıyla düzenlenmektedir.

Diğer sanatlarda olduğu gibi, kompozisyon, bir sanat metnindeki sözcüklerin düzenlemesini yapmaya çalışmaktadır. Müzikte ise besteci düzenler, notaları melodi olarak besteler, dinleyici bunu memnuniyetle dinler ve onun güzelliğinden zevk alır.

Hazreti İsa, ikon, Ohri (dikey kompozisyon)

Vasil Vasilev: **Dikey Çağrışımlı Şekil 5**, ahşap (dikey kompozisyon)

Afrim Spahiu: **Manzara**, fotoğraf (yatay kompozisyon)

Jan Person: **Beni Affet** (Bağışla), tuval üzerine yağlıboya (yatay kompozisyon)

El Greco: **Aziz Andrea'nın Portresi**, tuval üzerine yağlıboya (çapraz kompozisyon)

Fernand Leger: **Polikrom Dalgıçlar**, tuval üzerine yağlıboya (kapalı kompozisyon)

Hans Sebald: **Adem ve Havva**, bakır, (dikey kompozisyon)

Boğa Avı, friz, Bağdat (yatay kompozisyon)

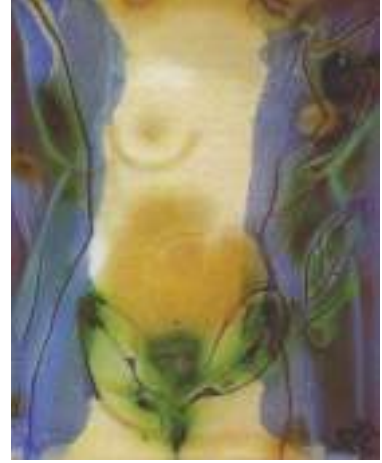
Kompozisyon; temel, ikincil, soğuk ve sıcak olmak üzere; renklerin, tonların, çizgilerin ve diğer resim değerlerinin düzenlenmeleriyle elde edilir.

Bir resim eserinde kompozisyon, resim eserine bakarken gözümüzün nasıl hareket ettiğine bağlı olarak *yatay*, *dikey* veya *çapraz* olabilir.

Kompozisyon uzun ve yatay ise ve içinde çok sayıda şekil ile büyüklükler ritmik olarak sıralanmış ise, buna *friz* denir.

Konstantin Kaçev: **Lihnida**, tuval üzerine yağlıboya (dikey kompozisyon)

L. Nyerş: **Torso**, tuval üzerine yağlıboya (dikey kompozisyon)

Amadeo Modigliani: **Gerdanla Akt**, tuval üzerine yağlıboya (çapraz kompozisyon)

Açık kompozisyon

HATIRLAYALIM:

Kompozisyon, bir bütünlük içinde resim unsurlarının düzene dayanmasıdır. Yatay, dikey ve çapraz kompozisyon vardır.

Resim sanatındaki motifle önceki sınıfta tanışmış olduk. Resim sanatının, insanın manevi ihtiyaçlarını karşılamakta olduğunu gördük. Bir çizim, resim, heykel veya grafik eseri seyrederken, memnuniyet ve güzellik duyumsamaktayız.

Bir resim eserinin içeriği kolay anlaşılır olabilir, yani içinde bir çehre, nesne veya etkinlik tanıyabiliriz, bir de gözümüzün ve her insanın özünün zevk aldığı ve rahatlık duyduğu güzel terkip edilmiş çizgiler, renkler, tonlar, yüzeyler, hacimden oluşmuş bir eser de olabilir.

Bir resim eserinde insan yüzü, nesne, doğadan bir parça veya başka bir şey tanımış olursak, o zaman o eserin *motifi* vardır deriz. Motif portre, otoportre, karikatür, figür, nü (akt), janr (tür), hayvanlar, iç tasarım, manzara veya ölüdoğa olabilir.

Diğer yandan, bir resim eserinde sadece çizgi, renk, tekstür, ton, hacim ve şekillerin kombinasyonu varsa, o eser için motifi yoktur denir, yani soyuttur.

Leonardo da Vinci: **Mona Lisa**, tuval üzerine yağlıboya (motifli)

Mark Rothko: **Mavide Beyaz ve Yeşil**, tuval üzerine yağlıboya (soyut)

Andy Warhol: **Mick Jagger'in portresi**, karakalem

PORTRE

Bir resim eserinde insan yüzü tasvir edilmişse, bu motife portre denir. Sanatçılar sıkça, tarih boyunca ve bugün, insanların, hükümdarların, önde gelen ve saygın insanların veya farklı mesleklerde çalışan sıradan insanların portrelerini çizmiştir. Sanatçılar portre üzerinde çalışırken insanın dış görünüşünü temsil etmeye çaba harcamaktalar, ama aynı zamanda onun psikolojik özelliğini ve yüz ifadesini de resmetmeye çalışırlar.

OTOPORTRE

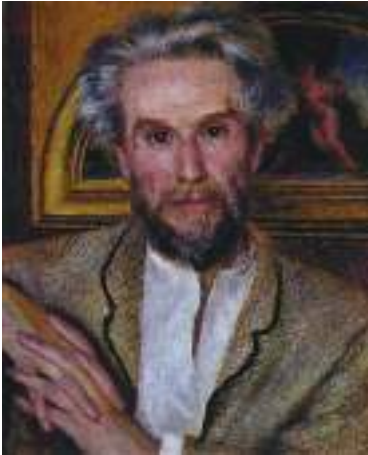
Bir ressamın bir resim eserinde kendisini göstermesine otoportre denir. Bazı eserlerde ressamın sadece yüzü gösterilmektedir. Bir de ressamların, bir etkinlikte bulunan çok sayıda kişiyi içeren grup sahnesi çizerken, gruptaki kişilerden birine kendi otoportresini çizmesi, tarih boyunca sıkça rastlanmıştır. Bu gibi örnekler tarihi, dini veya mitolojik olayları konu eden sahnelerde görünür.

Andy Warhol: **İngrid Bergman'in portresi**,

Blagoya Nikolovski: **Yaşlı Kadın Portresi**, tuval üzerine yağlıboya

Auguste Renoir: **Viktor Çoku'nun Portresi**, tuval üzerine yağlıboya

Paul Cézanne: **Otoportre**, tuval üzerine yağlıboya

Camille Pissarro: **Otoportre**, tuval üzerine yağlıboya

Miroslav Kráľyevič: **Köpeklerle Otoportre**, tuval üzerine yağlıboya

Antoine Watteau: **Otoportre**, tuval üzerine yağlıboya

KARİKATÜR

Karikatür, sanatçının insandaki psikolojik durumları, onun sıra dışı, komik, uygunsuz veya insandışı özelliklerini, yani insanların olumsuz yanlarını öne çıkaran özel bir motiftir.

Onore Domie: **Konte**, bronz

Onore Domie: **Karikatür**, litografi

Onore Domie: **Kibirli hasta**, litografi

Onore Domie: **Krispen ve Skapen**, tuval üzerine yağlıboya

FİĞÜR

Motifin kendi isminden de belli olduğu gibi, bu motifi içeren eserler insan *figürünü* göstermektedir. Bu motif son derece önemlidir, çünkü insanı ve onun tarih boyunca kullandığı özel kıyafetleri göstermektedir. Bilindiği gibi, eski devirlerde zamanı belgeleyecek fotoğraf yoktu.

Bu motif yoluyla insanların eski zamanlarda, farklı tarih dönemlerinde, Mısır'da, Roma'da, Yunanistan'da nasıl giyindiklerini öğrenerek, hükümdarlar, rahipler, askerler, zanaatçılar, farklı meslekler ve sıradan insanlarla karşılaşmaktayız.

Onore Domie: **Avukat**, mürekkep

Auguste Renoir: **Gezi**, tuval üzerine yağlıboya

Angeliko: **Azize Katerina**, tempera

NÜ (AKT)

Bir resim eserinde, erkek veya kadın, çıplak insan vücuduyla karşılaşmış olursak, bu motife *nü (akt)* denir.

Nü, sanatçı için daha tarih öncesinden bugüne kadar bir motif teşkil etmiştir. Bu motif yoluyla sanatçı elbisesiz insan vücudunun güzelliğini göstermektedir. Birçok sanatçı kendi eserlerinde bu motifi kullanarak eserler meydana getirmiştir.

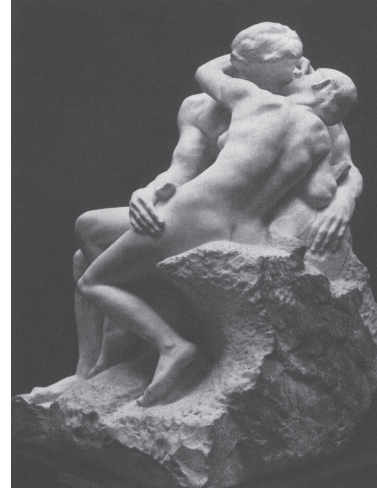

Amadeo Modigliani: **Çıplak Kadın**, tuval üzerine yağlıboya

Paul Gauguin: **Tahitili kız**, tuval üzerine yağlıboya

Konstantin Kaçev: **Lihnida**, tuval üzerine yağlıboya

Auguste Rodin: **Öpücük**, mermer

İvan Meşteroviç: **Hatıra**, mermer

JANR (TÜR)

Sanatçılar; yaşadıklarını, gördüklerini, yani onları hayatları boyunca takip eden, saran, etrafını çevreleyen şeyleri çizip resmederler. Çoğu zaman kendi eserlerinde her günkü hayattan sahneler, insanlar, meclisler, adetler, farklı etkinlikler işlemektedirler. Bu motife *janr-sahne* denir.

Janr-sahnelerin temsil edildiği bu eserlerin yardımıyla, biz bugünün insanları, tarihten insanların hayatlarıyla tanışmaktayız.

Onların nasıl giyindiklerini, nasıl yaşadıklarını, hangi aletleri kullandıklarını, çevrelerinin ne gibi göründüğünü, yaşadıkları yerleri tanımaktayız. Bu motif de, eserlerin yaratıldığı zamana tanıklık eden belgedir.

Diego Velasquez: Demirci Dükkanı, tuval üzerine yağlıboya

Edgar Degas: Bir Kadeh İçki, tuval üzerine yağlıboya

Jan Vermeer: Piyano Çalan Kadınlar, tuval üzerine yağlıboya

Eduard Monet: Otlukta Kahvaltı, tuval üzerine yağlıboya

HAYVANLAR

Evcil veya yabani olarak, *hayvanlar* her zaman insan hayatının bir parçası olmuştur. Bunların bazıları, insanın hayatta kalabilmesine yardımcı olmuş, yani gıdasını temin etmiş, bazıları ise güzellikleri yüzünden veya eğlence için kullanılmıştır. Tarih boyunca bazı uygarlıklar ve milletler, at, şahin, boğa, aslan, kartal vb. olduğu gibi, çeşitli hayvanları tasvir ederek, onları kendi güzellik veya güç sembolleri haline getirmiştir.

Resim sanatçıları da kendi eserlerinde hayvanları, onların güzelliklerini ve güçlerini göstermek amacıyla çizmektedir. Motif olarak hayvanların tasvir edilmesine *animalizm* denir.

Lasko'da tarih öncesi resim

Öküz şeklinde kırmızı kab,
terrakotta, Tahran

Leonardo da Vinci: **At incelemesi**,
çizim

Kabartma

Pablo Picasso: **Keçi**, bronz

ENTERİYÖR (İÇ MEKÂN)

Enteriyör, sanatçının yaşadığı veya çalıştığı ev veya diğer mekanların içini temsil etme motifidir. Diğer motifler gibi bu motifin de, eserin yaratıldığı zamana tanıklık eden belge teşkil etme özelliği vardır.

Toulouse Lautrec: **Barda Zenci Dansçı**, çizim

Jan Vermeer: **Oda**, tuval üzerine yağlıboya

Velasquez: **Küçük Saray Hanımları**, tuval üzerine yağlıboya

Vincent van Gogh: **Gece Kahvesi**, tuval üzerine yağlıboya

MANZARA (PEYZAJ)

Güzelliklerinde zevkli anlar geçirmek için hepimiz doğaya çıkmak isteriz. Resim sanatçıları da dağların, ormanların, göllerin, ovaların, nehirlerin, gökyüzünün, köylerin ve şehirlerin güzelliklerini resmederek bu güzelliği evlerimize, galerilere veya bulunduğumuz ve hareket ettiğimiz mekânlara taşımaktadır. Bu motife manzara (peyzaj) denir.

Adem Kastrati: **Kış Manzarası**, tuval üzerine yağlıboya

Rubens Korubin: **Bahçe**, akrilik

Nikola Martinovski: **Zaprešić Manzarası**, tuval üzerine yağlıboya

Vasko Taşkovski: **Dinozor Kumsalı**, tuval üzerine yağlıboya

Peter Bruegel: **Karda Avcılar**, tuval üzerine yağlıboya

Paul Sezan: **Lestonya Körfezi**, tuval üzerine yağlıboya

ÖLÜDOĞA

Sanatçı, etrafındaki tüm nesnelere fark etmekte ve kendi eserlerine içerik olarak seçmektedir. Bir eserde farklı nesnelere, bitkiler veya ölü hayvanlar görebilirsek, bu eserde motif olarak *ölüdoğa* tasvir edilmiştir denir.

Danço Kaliçev: **Ölüdoğa**, tuval üzerine yağlıboya

Eugene Delacroix: **Ölüdoğa**, tuval üzerine yağlıboya

Pablo Picasso: **Yeşil Ölüdoğa**, tuval üzerine yağlıboya

Eduard Monet: **Çiçek**, tuval üzerine yağlıboya

Dragan Naydenovski: **Ölüdoğa**, tuval üzerine yağlıboya

Paul Sezan: **Ölüdoğa**, tuval üzerine yağlıboya

Önceki sınıfta resim sanatı ve resim alanlarıyla tanışmıştık. Biliyoruz ki *çizim*, *resim*, *heykel*, *grafik* ve *görsel iletişim ile tasarım vardır*.

Bir sanatçı, çizgiler, tekstür veya diğer şekiller üretmek amacıyla belli malzemeler kullanarak kendisini çizerek ifade ederse, o esere *çizim* denir.

Resmetme alanında sanatçı, renk ve boyanmış yüzeyler yardımıyla kendini ifade eden resimler yapmaktadır. Bu alan her zamandan beri resim sanatında en çok rastlanılardan olmuştur.

Bir resim eserinin basım yoluyla işlenmesi durumunda çok sayıda aynı (eşit) resim eseri elde dilmektedir ve bu alana *grafik* denir.

Çizim

Rembrandt: Örgüler, lavi tekniği

Rubens Korubin: Ay Altında Manzara, akrilik

Claude Monet: Ruen Katedrali, detay

Kolio Karanfilov: Kırmızı Baş, terrakotta (seramik)

Dergi tasarımı

Çizim, mürekkep, kömür

Seramik (terrakotta)

Çizim, resim ve grafikten farklı olarak, heykel sanatçıları eserlerini mekânda işlemektedirler. Bu eserler, taş, metal, ağaç ve plastik gibi farklı malzemelerden yapılmış heykeller veya kabartmalardır.

Sanat eserleri üreten sanatçılar yanısıra, *tasarımcı* olarak adlandırdığımız sanatçılar da vardır. Bunlar, her günkü hayatta kullanılan nesnelerin görünüşünü tasarlayan sanatçılardır. Bu sanatçılar, her günkü yaşantımızı ve kullandığımız nesnelere güzelleştirmektedir.

Tasarımcılar, okuduğumuz kitap ve ders kitaplarının kapaklarını, görüntüsünü ve resimlerini, gazete ve dergileri, afişleri, reklamları, reklam panolarını, dükkanlarda satın aldığımız ürünlerin ambalajını, kıyafetlerimizi, oyuncakları, eveşyalarını, mobilyayı, otomobilleri ve etrafımızda rastladığımız her şeyi tasarım olarak kurgulamaktadır.

Mücevher tasarımı

Çar alayı, friz, kabartma, mermer

İç mekân tasarımı

HATIRLAYALIM:

Resim sanatı şu resim alanlarına ayrılmaktadır: çizim, resmetme, heykel, grafik ve görsel iletişim ile tasarım.

Önceki sınıfta olduğu gibi, bu sınıfta da çizim yapacak, çizim yoluyla kendimizi görsel olarak ifade etme yeteneğini geliştirmeye çalışacağız.

Çizim türündeki resim eseri yoluyla resim sanatçıları, yani ressam, grafikçiler, heykeltıraşlar veya tasarımcılar, kendilerini ifade etmiş ve etmektedir. Sanatta çizim, yeni bir resim eserin yaratılmasında başlangıç olarak kullanılmaktadır. Bu, başlangıç fikrinin belirmesi ve eserin nihai görüntüsünü sağlayacak olan sonraki işin gelişiminde çok önemli rol oynamaktadır. Başlangıç fikrinin ileri sürülmesi *eskiz* veya *kroki-çizim* yardımıyla yapılmaktadır. Eskiz veya kroki; seyrettiğimiz bir şeyin veya bir anda aklımıza gelen bir fikrin çabucak yapılan bir çizimidir. Eskiz, detaylara girmeden çabuk ve basit hareketlerle yapılır.

Eskizden farklı olarak, çizim yardımıyla, sonradan çizilecek, şekillendirilecek veya tasarlanacak şeyin *incelenmesi* ve *taslakları* yapılmaktadır. Resim sanatının bu aşamasında sanatçı, nesnelere detaylı olarak göstermeye çalışır. Bu, daha uzun bir zaman diliminde yapılır ve buna özen gösterilir.

Bilindiği gibi bu, kağıt üzerinde iz bırakabilen tüm malzemelerle çizilebilir.

Rembrandt: Resim için eskiz, çizim

Danço Ordev: Nü (Akt), kroki, mürekkep, odun

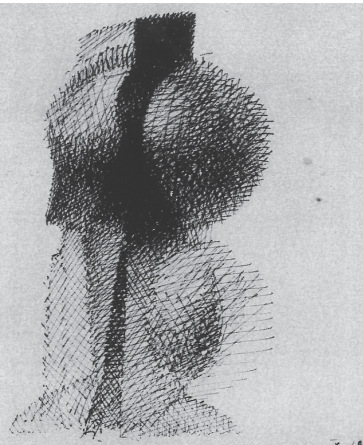
Edgar Degas: Balerin, çizim

Duşan Camonya: **Anıt için eskiz**, mürekkep, pene

Leonardo da Vinci: **Son akşam yemeği için inceleme**, çizim

Duşan Camonya: **Heykel için eskiz**, mürekkep, pene

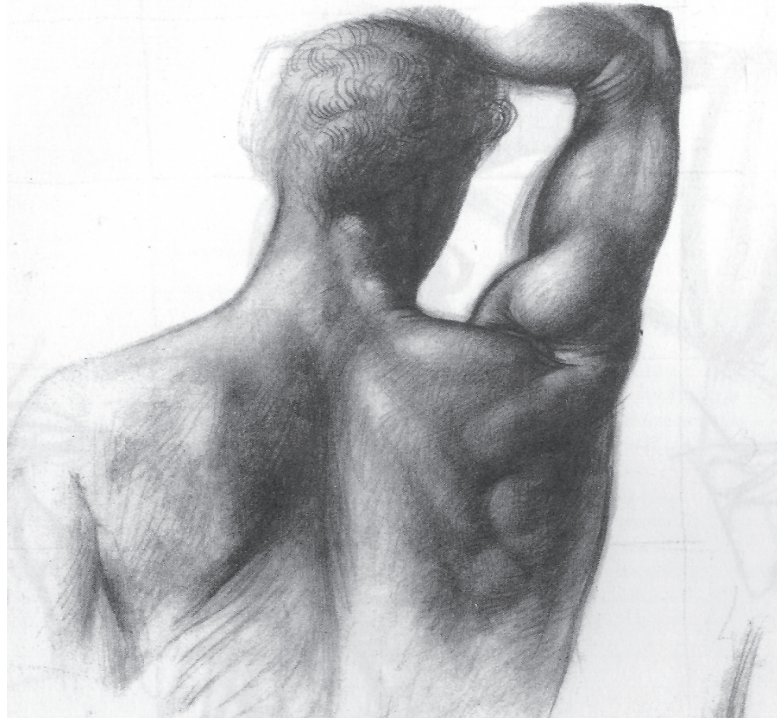
Hızlı insan eskizi

Edgar Degas: **Çizim**, kömür

Vasko Taşkovski: **Kenarda ağaç**, mürekkep, pene

Kalem ile taslak

HATIRLAYALIM:

Çizerken, çizim yardımıyla kendimizi görsel olarak ifade etmiş oluruz. Eskiz veya kroki hızlı çizimdir, bundan sonraki aşamada ise daha detaylı çizim yapılır.

TEKSTÜR

Resim sanatında etrafımızda görebileceğimiz ve hayal edebileceğimiz her şey çizilmektedir. Gördüğümüz ve hayal ettiğimiz her şeyi çizgiyle gösteririz.

Doğada olduğu gibi, çizimde de her şeklin kendi karakteristik yüzeyi vardır. Yüzeyler aynı değildir, bazıları pürüzlüdür, bazıları düz, kaba veya nazik. Bilindiği gibi, çizmekle tasvir edilmiş yüzeylerin özelliklerine vurgu yapılmasına *tekstür* denilmektedir.

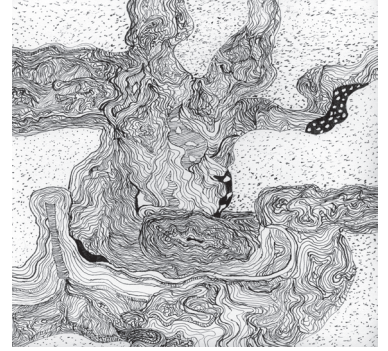
Çizimde tekstürü çeşitli çizgilerle göstermekteyiz, ama noktalar da kullanılmaktadır. Nokta kullandığımız takdirde, büyük, küçük, farklı kombinasyonlarda, daha yoğun veya daha az yoğunlukta, her türlü çeşitlerini çizebilir durumdayız. Bu, çeşitli, kalın, ince, uzun, kısa, eğri ve düz olması gereken çizgiler için de geçerlidir ve farklı kombinasyonlarda kullanılmaları da gerekir. Eğer çizimimizde çizilmiş şekilleri tekstürün çeşitliliğine göre fark edebilirsek, çizimdeki materyali göstermeye başarmışız demektir.

Ordan Petleski: **Çatlama**, mürekkep (tekstür)

Camille Pissarro: **Domuz Panayırı**, mürekkep ve pene (noktalarla tekstür)

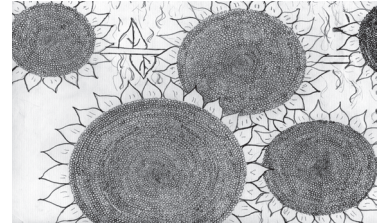
Çizgi ve noktalarla tekstür

Çizgiyle tekstür

Vincent van Gogh: **Manzara**, mürekkep, pene (tekstür)

Tekstür

HATIRLAYALIM:

Bir çizimde tekstürü, çeşitli çizgiler ve noktalar kombinasyonu kullanmakla elde edebiliriz.

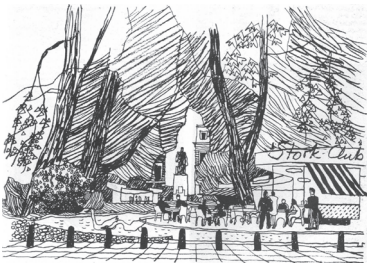
ŞEKİL

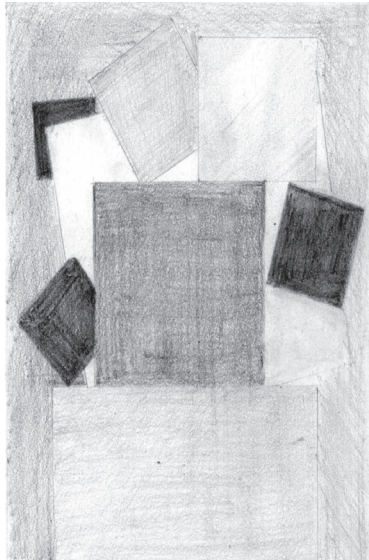
Çizim, kalem

Amadeo Modigliani: Sakallı Adam, mürekkep

Eskiz, çizim, mürekkep

Statik şekiller

Dinamik şekiller

Resim dilinde bir resim unsuru olarak şekille tanıştık. Çizmek istediğimiz her şeyin şekli vardır, buy- sa baktığımız veya hayal ettiğimiz şeylerin yüzüdür. Çizmek yoluyla, çizgiler kullanarak oluşturduğumuz iki boyutlu şekillerle kendimizi ifade etmekteyiz.

Kullanılan çizgi ile şekillere bağlı olarak, bir çizime baktığımızda, o sakin veya canlı olarak görünebilir. Her şekil, gözümüzü belirli yönde hareket ettiren görsel güç içermekte, bunun sonucu olarak da belirli şekiller sakin görünmektedir. Bunlara *statik* şekil denir. Hareketli olarak görünenlere ise *dinamik* şekil denir.

Eğer bir çizimde birden fazla statik şekil kullanmış olursak, çizim sakin görünecek. Diğer yandan ise, birkaç dinamik şekil kullanmış olursak, çizimin kendisi de hareketli görüntüye bürünecek, yani dinamik olacaktır. Hangi şekil ve çizgileri ve nasıl kullanacağımız, genelde tercihimize, karakterimize ve kişiliğimize bağlıdır.

HATIRLAYALIM:

Çizimde şekiller, statik ve dinamik olmak üzere iki türlü görünebilir.

Bilindiği gibi, resim sanatı yoluyla mekân illüzyonu oluşturabiliriz. Bizi çevreleyen real (gerçek) mekânı çizgi, renk, ton veya başka bir resim unsuruyla göstermekteyiz.

Çizim sırasında yakınlık ve uzaklık illüzyonu elde etmek önemlidir. Daha küçük ve daha büyük şekiller çizersek, küçükler daha uzak olarak görünecek, büyükler ise daha yakın. Örneğin, daha küçük ve daha büyük insan figürü çizmiş olduğumuzda, çizimde daha küçük olanı sanki daha uzaktaymış gibi görünecektir ve tersi.

Çizimde sıkça *perspektif* yardımıyla elde edilen mekânı kullanmaktayız.

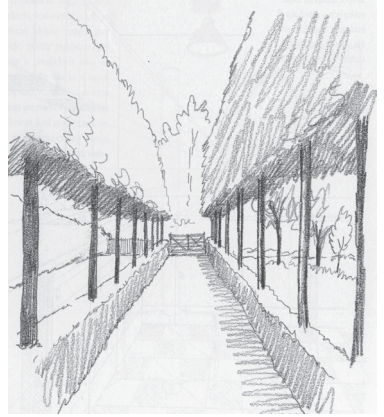
Perspektifte ufuk, yani ufuk çizgisi ve ufuk noktası vardır. Bunlarda gördüğümüz şeylerin tüm çizgileri birleşmektedir. Örneğin, caddenin ortasında durursak, etrafımızdaki tüm paralel çizgiler kaldırılardan, binalardan, ağaç sırasından ufuğa doğru hareket etmekte, küçülmekte ve ufuk noktasında birleşmektedirler. Bunu bu ders kitabındaki örneklerde görebiliriz.

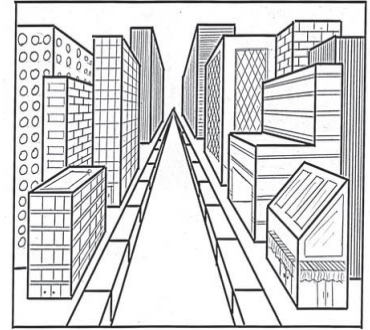
Ufuk çizgisi ile iki ufuk noktasıyla perspektif

Büyük-küçük real (gerçek) mekân

Perspektif, çizim

Ufuk noktasıyla perspektif

HATIRLAYALIM:

Mekân illüzyonu, çizimde küçük ve büyük şekiller ve perspektif yardımıyla gösterilebilir.

KONTRAST

61

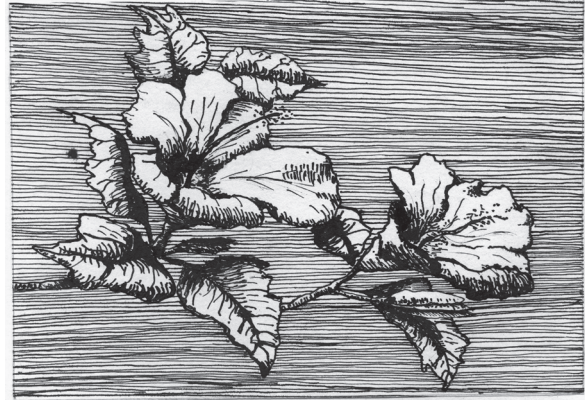

Çizgi kontrastı

Bir resim unsuru olan kontrast çizmek sanatında sıkça kullanılmaktadır. *Daha kalın ve daha ince, uzun ve kısa, düz ve eğri* olmak üzere çeşitli çizgi yoğunlukları kullanmakla kontrast elde etmekteyiz. Çizgi yoğunluğunun çeşitliğini kullanarak, farklı çizgi zenginliğinden oluşan çizim elde edebiliriz.

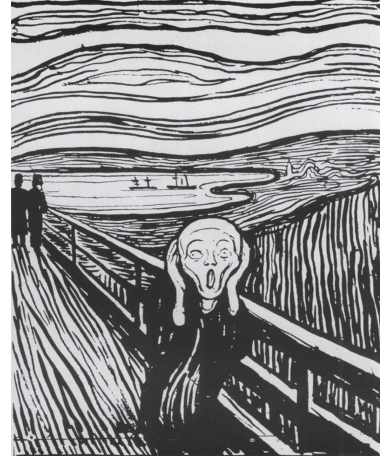
Çizgi kontrastı (çocuk resmi)

Çizgi kontrastı

Vincent van Gogh: **Sarı Ev**, mürekkep, pene (çizgi ve tekstür kontrastı)

Eduard Munk: **Çığlık**, mürekkep (kontrastlı çizgi)

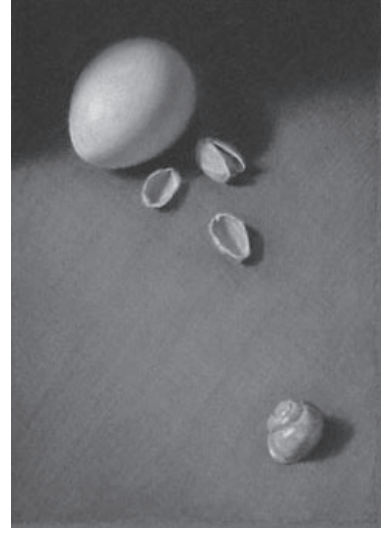
HATIRLAYALIM:

Çeşitli çizgiler kullanmakla çizimde kontrast elde etmekteyiz.

KOMPOZİSYON

Bilinçli veya farkında olmadan çizim yapan herkes, çizdiği yüzeyin üzerinde kompozisyon yapmaktadır. Biz şekil ve çizgileri en iyi olduğunu düşündüğümüz bir düzende düzmekteyiz ve böylece *kendi arzu ve düşüncelerimize* göre kompozisyon inşa etmekteyiz.

Kompozisyonu, serbest veya geometrik cisim veya şekillerden, çizgilerden, noktalardan, tekstürden üretmekteyiz. Meyve veya diğer ürünlerden oluşan ölüdoğa çizerken, çizimimiz daha güzel kompozisyonlu olsun diye onları öyle düzenliyoruz. Bu unsurları tüm yüzeyin üzerine tesadüfi, gelişigüzel, düzensiz, fikirsiz, amaçsız veya zevksiz olarak dağıtmayız.

Çizim, kalem

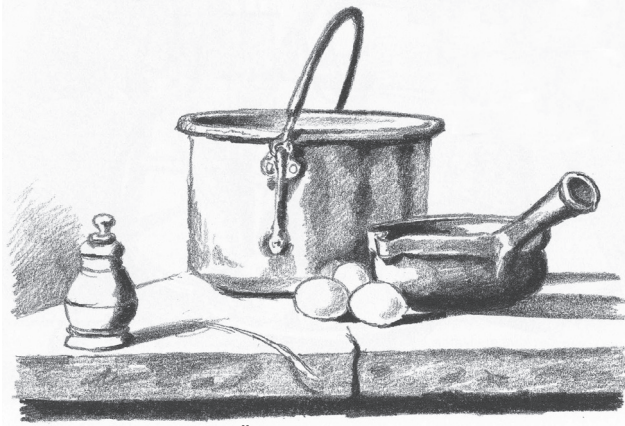
Ölüdoğa, pastel

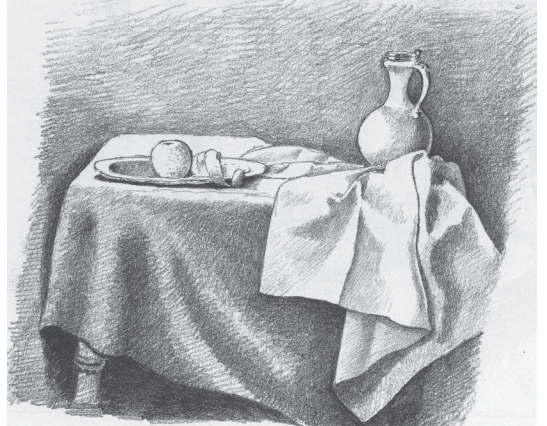
Ölüdoğa, pastel

Çizim, pastel

Ölüdoğa, kalem

Ölüdoğa, kalem

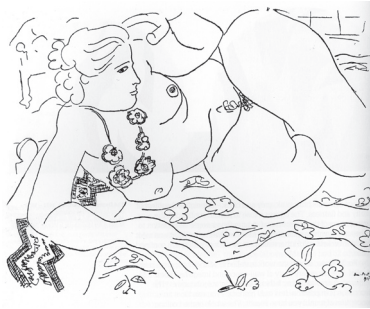
HATIRLAYALIM:

Çizimde, kendi isteğimiz ve düşüncemize göre, resim unsurlarından ilginç kompozisyonlar oluşturmaktayız.

MÜREKKEP

Vasko Taşkovski: **Eski Üsküp'te Ev**, mürekkep, ağaç

Henri Matisse: **Stüdyoda Nü (Akt)**, mürekkep pene

Öğrenci olarak, en çok *siyah mürekkeple (tuş)* çizmekteyiz, ama *renkli mürekkeplerle* de çalışabiliriz. Çizmek için çok ilginç renkleri olan mürekkepler vardır. Sivri uçlu metal peneye, küçük ağaç parçasıyla veya ucu olan fırçayla çizebiliriz. Renkli mürekkepler, çeşitli renklerde çizgiler ve yüzeylerle zengin çizim yapmamızı sağladıkları için ilginçtir.

Renkli mürekkeplerle, siyah mürekkeple olduğu gibi aynı şekilde çizilmektedir. Yağlı zemin üzerine çizilir, en iyisi ise hamer-kağıdıdır (karton-kağıt). Çizebilir olmasının yanı sıra, çizimi bitirdiğimizde, fırça ve suyla mürekkebi seyrekletirerek, farklı bir mürekkep çizimi yapabiliriz. Bu demektir ki şekillerin, yani çizdiğimiz şeylerin üzerinden, sanki resim çizer gibi fırçayla geçebilir, hem de farklı renklerle veya bir renkle, daha açık ve daha koyu tonlar kullanabiliriz.

Hangi çizgi ve rengi kullanacağız, müellif olarak tasavvur ettiklerimize bağlıdır.

Bonnard: **Horoz**, mürekkep, fırça

Mürekkep ve fırçayla çizim

HATIRLAYALIM:

Mürekkep bir çizme tekniğidir. Peneye, ağaçla veya fırçayla kağıdın yağlı tarafında çizmekteyiz. Tuşu suyla karıştırırsak, farklı bir mürekkep çizimi elde ederiz.

Difi: **Çalgıcı**, mürekkep, pene

RESİM ALANI

64

Önceki sınıflarda resim sanatının bir alanı olarak resimcilikle tanışmıştık. Bu alanda farklı renk veya boyanmış malzemeler kullanarak resim denilen sanat eseri yapılmaktadır.

Resim boyayla yapılır. Renk, doğal veya yapay malzemeden elde edilir. Boyanın ilk hali *pigment* olarak adlandırdığımız toz şeklindedir. Bu pigment sonradan bağlayıcı bir maddeyle karıştırılmakta ve böylece *akvarel*, *tempera (zamklı boya)*, *yağlıboya*, *polikolor* veya *akrilik* gibi sıvı teknikler elde edilir. Pigmentten katı halde olan teknikler de yapılmaktadır: pastel, balmumu pasteli, renkli kalem vb. gibi.

Doğrudan çizdiğimiz boyaların yanısıra, resimcilikte hazır boyanmış malzemelerle resim yapılan teknikler de vardır.

Bu teknikler arasında *kolaj*, *mozaik*, *vitrai* ve *tapiseri* yer almaktadır.

Tapiseride farklı renklerde yün kullanılmakta, ki bunlarla tapiseri örülmektedir. Vitrayda, aralarında kurşunla birleşen çeşitli boyalı camlarla eser oluşturmaktayız. Mozaik, bir bütünlük içinde birleşen çeşitli taşların kullanıldığı bir teknik olup, genellikle duvara asılan bir eserdir.

Büyük bazilikadaki yer mozaïği,
Heraklea

Mikitsa Truykanoviç: **Senin Günün**, kombinasyonlu teknik

Pigment

Pigmentten boya imalatı

Kilise freski, İsa'nın Ağması,
Maleşova

İkon, Ohri

Petar Mazev: **Kurban**, tuval
üzerine yağlıboya

Rada Petrova-Malkiç:
Başlıksız, tapiseri

Bizim için en elverişli olan kolaj, önceden resmederken kullanılmış olanıdır. Bu teknikle; kağıt, gazete, dergi ve tekstilin boyalı yüzeylerinin yardımıyla, farklı şekilleri kesip yırtmakla, kendi tasavvur ettiklerimize göre bir resim eseri üretmekteyiz.

Katı renklerle doğrudan zemin üzerine resmetmekteyiz, sıvı olanlar ise fırça ile sürülmektedir. Sıvı boyalar ilk önce *medyum* denilen bir madde yardımıyla seyreltilir. Akvarel, tempera, guaj ve polikolor için medyum sudur, yağlı boyalar için ise medyum keten yağı ve terebentindir.

En iyi resim sonucu elde etmek için, öğretmeninizin yardımıyla, resim derslerinde fırçayı ve resim tekniklerini daha iyi kullanmayı öğreneceksiniz. Çoğu zaman sadece bir teknik kullanarak resim yapılır, ama bazen teknikler kombine edilir ve böylece *kombinel teknikte* resim eseri elde edilir.

Hundertwasser: **Vatandaş**,
kombineli teknik

Gitar, akvarel

Mikitsa Truykanoviç: **Viktori parodisi**, kombine teknik

HATIRLAYALIM:

Resimcilik bir resim alanıdır. Pigment, toz halinde boyadır. Resim teknikleri şunlardır: akvarel, tempera, yağlı boya, polikolor, akrilik, pastel, balmumu pasteli, kolaj, mozaik, vitray ve tapiseri.

RENK

Önceki derslerde gördüğümüz gibi, insanoğlu, kendi hayatını renkler olmadan düşünmek bile istemez. Aynı zamanda, renkleri kullanmadan resimcilik de düşünülemez: *kromatik veya akromatik, birincil veya ikincil, sıcak veya soğuk, kontrastlı veya uyumlu.*

Etrafımızda varlığını sürdüren ve eserlerimizde gösterilmek için seçtiğimiz her şeyin rengi vardır.

Bazı nesne, olay veya diğer şeyler farklı renklerde boyanmıştır, ama bazılarını hep aynı renkte görürüz. Örneğin: gökyüzünün her zaman mavi olduğunu görürüz, otlar ve yapraklar her zaman yeşildir, muz ve limon her zaman sarıya bürünmüştür, portakalın rengi turuncudur, domates kırmızıdır, karpuz ve lahana yeşildir vb.

Belli renkle boyalı olduğunu bildiğimiz her şeyin *yerel rengi* vardır denir. Buna göre yerel renk, belirli nesnelerin, olayların veya tanıdığımız bitkilerin boyanmış olduğu renktir.

Yerel renkte olanları, kendi yerel renkleri dışında, yani başka bir renkte düşünemeyiz. Örneğin: muz mor veya siyah olarak, portakalı mavi veya mor, karpuzu mavi olarak düşünemeyiz vb.

Öncekinden farklı olarak, yerel rengi olmayan nesnelere tüm renklerde düşünebiliriz: otomobil, bisiklet, mobilya, kıyafetler, oyuncaklar, tükenmezler, torbalar vb.

Komplementer (tamamlayıcı) kontrast

Yerel renk

Yerel renk, öğrenci resmi

Çileğin yerel rengi

Meyvelerin yerel rengi

Portakal ve çileğin yerel rengi

Yerel renk, öğrenci resimleri

HATIRLAYALIM:

Resimcilikte esas araç renktir. Kromatik ve akromatik, birincil ve ikincil, soğuk ve sıcak, kontrastlı ve uyumlu renkler vardır. Yerel renk, etrafımızdaki nesnelerin bilinen rengidir.

TEKSTÜR

Bildiğimiz gibi bir resim, renkle, tonla, çizgiyle, boyanmış türlü yüzeyler yardımıyla, bir de çeşitli tekstürlerin kullanımıyla oluşturulur. Renk tekstürü, pürüzlü veya düz olmak üzere, bir yüzey üzerinde bazı malzemeyi taklit etmeye çalışığımızda elde edilir. Böylece resim daha ilginç ve daha zengin olur.

Resimde tekstür, hayal gücümüze bağlı olarak, yani boyama malzemelerinin farklı yollarla kullanılmasıyla, *araştırılıp* elde edilir.

Daha seyrek ve daha koyu renk, renk üzerine renk sürmek, boya üzerine çizmek, renk üzerine renk dağıtmak, kuru veya sulu boyayı bir nesneyle karıştırıp ve aklımıza gelebilecek herhangi bir başka yolla tekstür elde edebiliriz, ancak, son amaç ise tekstür illüzyonuna ulaşmak olmalıdır.

Tekstür bize eski bir duvarı, ağaç kabuğunu, eski bir kağıdı, bir taşı veya başka ilginç bir yüzeyi çağrıştırabilir.

Resim tekstürü

Resim tekstürü

Tekstür

Resim tekstürü

Resim tekstürü

Tanya Balak: **Taş Üzerinde**, tuval üzerine yağlıboya (tekstür)**HATIRLAYALIM:**

Resim tekstürü oluşturmak, deney yaparak ve renkleri farklı yollarla kullanarak, çeşitli resim yüzeyleri elde etmek demektir.

MEKÂN

Real (gerçek) mekân

Renk ve perspektifle mekân illüzyonu

Jakopo Tintoretto, tuval üzerine yağlıboya (perspektif)

İnsan mekânda hareket eder, yaşar ve çalışır. Hayvanlar, bitkiler ve nesnelere de aynı böyle mekânda varlıklarını sürdürürler. Buna *real* (gerçek) mekân denir.

Mekânı, genelde, iç ve dış olmak üzere ikiye ayırırız. Dış mekân açıktır ve onun içinde önümüze hiçbir engel çıkmaksızın hareket edebiliriz. İç mekân kapalıdır ve biz onun içinde yaşar, çalışır, alış-veriş yapar, ders çalışır veya eğlenir, sıcak veya soğuktan, kardan, yağmurdan, rüzgardan veya diğer afetlerden korunmuş şekilde hayatımızı sürdürürüz.

Sanatçılar kendi eserlerinde mekân *illüzyonunu* göstermeye çalışırlar. Diğer sözlerle çizim veya resim, yakınlık veya uzaklık illüzyonu kazansın diye çalışırlar.

Mekân, daha küçük ve daha büyük şekiller, sıcak ve soğuk renkler, kaplama ve perspektif kullanarak elde edilir.

Oda perspektifi

Vincent van Gogh: Gece Kahvesi, tuval üzerine yağlıboya (perspektif)

Leonardo da Vinci: **Son Yemek**, fresk

HATIRLAYALIM:

Resimcilikte, daha büyük ve daha küçük şekillerle, sıcak ve soğuk renkler, kaplama ve perspektif yardımıyla mekân illüzyonunu elde etmekteyiz.

AKVAREL

Akvarel, hem sanatçıların hem öğrencilerin resmetmek için kullandıkları bir sulu resim tekniğidir.

Boya normal suyla seyreltilir ve fırça yardımıyla kağıdın *pürüzlü* tarafına sürülür.

Temperadan farklı olarak, akvarel yardımıyla hassas, hafif ve saydam boya sürmeleri elde edilir. Resmederken, daha fazla su kullanılmakla renklerin saydamlığı elde edilir. Bu iş için resim bloku, akvarel boyaları ve sivri uçlu yumuşak fırçalar gereklidir. *Fırçanın ucu ve orta kısmıyla*, boyanın hafif ve çabuk sürülmesiyle *resmedilir*. Resmetmeye başlamazdan önce, çalışma zemini üzerine gazete kağıdı açmamız gerekir. Fırçaları yıkamak için ise, iki büyük su kabı (ayran veya yoğurttan da olabilir) gereklidir. Bunlardan biri temiz, diğeri ise kirli su için kullanılmalıdır. Kablardaki suyu *sık sık temiz suyla değiştirerek*, renkleri daha güzel ve daha temiz olan eser elde etmek mümkün olacaktır.

Bir akvarel resmi üzerinde çalışırken, kalemle çizmeden doğrudan doğruya fırça kullanmakla, soldan sağa ve yukarıdan aşağıya doğru boyamakla, daha iyi bir eser elde edilir.

Akvarel

Akvarel aletleri

Paul Sezan: **Otoportre**, akvarel

Akvarel

HATIRLAYALIM:

Akvarel, bir resim tekniğidir. Boya suyla seyrek hale getirilir, pürüzlü kağıt üzerine fırçayla çizilir.

BALMUMU PASTELİ

Öğrenci resmi, balmumu pasteli

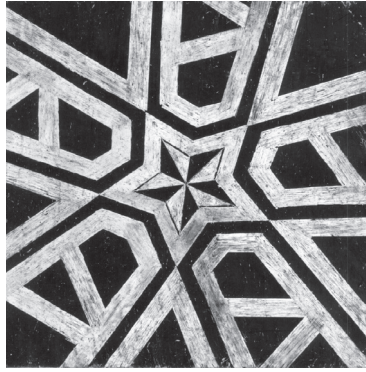
Balmumu pasteli, çizme ve boyama için kullanılan bir malzemedir.

Katı halde, tebeşir şeklindedir ve resim zemini üzerinde doğrudan kullanılır. Zemin olarak *hafif pürüzlü kağıt* işimize yarar. Resmederken ilginç etkiler elde etmek için, renkli kağıt da kullanabiliriz.

Malzemeyle, bir katman olarak doğrudan kağıt üzerinde çizmekteyiz, aynı zamanda birkaç katman olmak üzere bir rengi diğer bir renkle örtebiliriz. Fazla katman oluştuktan sonra, eseri sivri bir aletle karıştırarak, ilginç efektler (etkiler) ve kombinasyonlar elde edebiliriz.

Öğrenci resmi, balmumu pasteli

Öğrenci resmi, balmumu pasteli

Öğrenci resmi, balmumu pasteli

Öğrenci resmi, balmumu pasteli

Öğrenci resmi, balmumu pasteli

Öğrenci resmi, balmumu pasteli

Öğrenci resmi, balmumu pasteli

RESİM ALANI

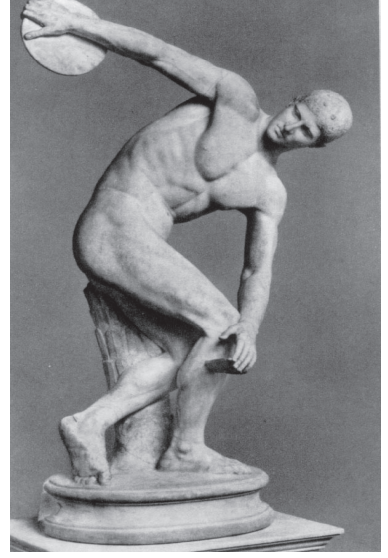
72

Önceki sınıflarda resim alanlarından biri olarak heykelle tanışmıştık. Onda, resim eserleri mekânın bir kısmını kapsamaktadır, yani üç boyutludur. Heykelden farklı olarak; çizim, resim ve grafik iki boyutludur.

Bilindiği gibi bu alandaki eserler *tam plastik* ve *kabartma* olmak üzere ikiye ayrılır. Bir yere dikilmiş olan ve açık veya kapalı mekânda duran ve her taraftan görülebilen her esere tam plastik denir. Bu eserler statiktir (hareketsizdir), ama bir yerde durmayan ve görünüşünü değiştiren dolu plastikler da vardır. Statik olmayan heykele *mobil* denir.

Kabartma, her zaman dekorasyon (süs) olarak resmi ve görkemli yapılarda veya diğer anıtların duvarlarında asılı olarak duran bir eserdir.

Derin, yüksek ve sığ kabartma (barelyef) vardır.

Disk atıcısı, Roma, mermer (tam plastik)

Amen Hotep portresi, Mısır (derin kabartma)

Merhumun Kardeşi, Mısır (sığ kabartma)

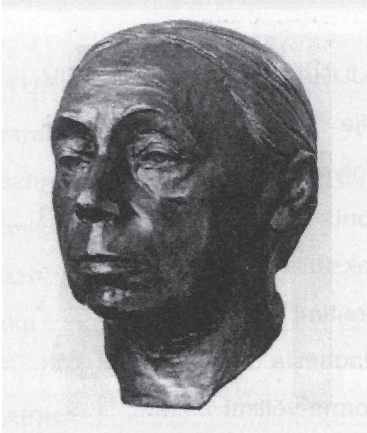
İkonostas detayı, Aziz Spas kilisesi

Luca della Robbia: **kabartma detayı**, yüksek kabartma

Alexander Calder: **Akustik Tavan**, mobil

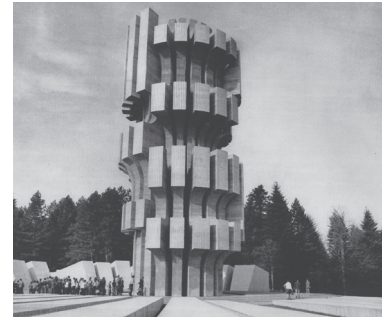
Kathe Kolwitz: **Otoportre**, bronz

Yılan tanrıçesi, Girit, terrakotta

Boro Mitriçevski: **Kiril ve Metodiy**, bronz

Duşan Camonya: **Kozara'da Anıt**, beton

HATIRLAYALIM:

Heykel resim alanıdır. Tam plastik ve kabartma olmak üzere ikiye ayrılır. Mobil, taşınır heykeldir. Derin, yüksek ve kısa (sığ) kabartma vardır. Büst, insan portresini temsil eden heykeldir.

Şekilleri tasvir ederken oluşturulan küçük kabartmalara *sığ (kısa)* kabartma denir. Kabartma tabletinde yontarak şekil göstermeye *derin* kabartma denir, diğer yandan eğer tablette sadece bir kısmıyla bağlı olan kabarık heykeller temsil olunmuşsa, buna yüksek kabartma denir.

Bizim veya diğer dünya şehirlerini gezmiş olursak, birçok heykel eserine rastlayacağız. Bunlar, bir olayı temsil etmek, önemli bir tarihi anmak veya tarihten ya da bugünden kıdemli bir kişinin resmini ebedileştirmek için dikilmiştir.

Böyle bir eserde sadece insan portresi ve vücudunun üst kısmının bir bölümü temsil edilmiş olursa, bu esere *büst* denir. Bunlar, eserleriyle ve yaptıklarıyla tanıdığımız kıdemli ve saygın insanların *anıtlarıdır*. Halk kahramanları, bilim adamları, yazarlar, sanatçılar, sıradan insanların da heykelleri vardır.

RESİM ALANI

74

Kent meydanlarında ve açık yerlerde sıkça tarihi bir olayı veya tanınmış bir kişiyi tam boy veya daha büyük olarak temsil eden heykelere rastlamaktayız.

Bu nesnelere anıt denir. Bunlarla önemli olayları ve değerli kişileri anmaktayız.

Anıtlar genelde taş veya bronzdan (tunçtan) olup, süreleri sınırsızdır.

Heykel eserleri, sabit ve hava şartlarının etkisine dayanıklı ve dirençli malzemelerden işlenmektedir. Bu eserler en çok *terrakotta* (pişmiş toprak), *taş*, *ağaç*, *bronz* ve *metalden* yapılmakta, ancak çeşitli *plastikten*, *stiropor* (polisitren, yapay köpük) *kağıdından*, hatta çeşitli *atık malzemelerinden* de üretilir.

Jarko Baševski: **Makedonyalı İskender anıtı**, bronz

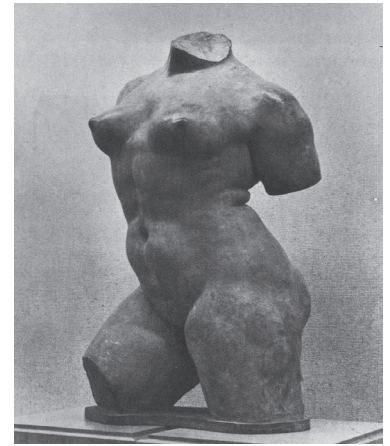
Petre Nikolovski: **Yapı XXXIII 92**, enstalasyon

Stefan Manevski: **Zamanda An**, metal

Tutankamon, Mısır, boyalı heykel

M. Aristid: **Kısıtlı Eylem**, bronz

RESİM ALANI

Mariyeta Sidovska: **J'm looking for a men in a mirror**, kombineli teknik

Kağıttan çocuk eseri

Mekânda müdahale

Vladimir Avramçev, **Belde VIII**, seramik

Bir heykel eserini şekillendirme, sanatçının isteklerine ve onun malzeme seçimine bağlı olarak türlü yollarla gerçekleşir. Kil kullanırken, ekleme veya eksiltme yaparak çalışılır; ağaç ve taş kullanırken, yontma ve azaltma yapar, metal ve bronzla ise döküm yapar veya farklı şekilleri birbirleriyle bütünleştirerek ve kaynaştırarak, kombinasyon ve ekleme (katma) yoluyla şekillendirerek gerçekleştirir. Plastik, kağıt ve yapay köpük ile çalışılırken; *birleştirme*, *kaplama*, *kesme*, *delik açma (perfore)* ve *yapıştırma* yollarını kullanarak, heykeller meydana gelmektedir.

Atık malzemelerle assemblaj yapılmakta, yani sanatçının fikrine göre çeşitli malzemelerin bir bütünlük içinde kombine edilmesiyle grup heykeli elde edilmektedir.

Heykeltıraşılıkta malzeme kullanımında hiçbir sınırlama yoktur. Bazı sanatçılar türlü *ürünler (meyveler)*, *ağaç dalları*, *taşlar*, *bitki kökleri* ve kendilerinin seçtiği diğer malzemeleri kombine ederek, kendilerini ifade ederler.

Robert Smithson: **Sokağı Kapatmak**, kombineli teknik

HATIRLAYALIM:

Anıt, farklı alanlardan önemli kişileri veya tarih olaylarını anmak amacıyla yapılan heykeldir. Heykeller terrakotta (pişmiş toprak), taş, odun, bronz (tunç), metal, plastik, kağıt, yapay köpük ve diğer malzemelerden işlenebilir.

RESİM ALANI

ŞEKİL

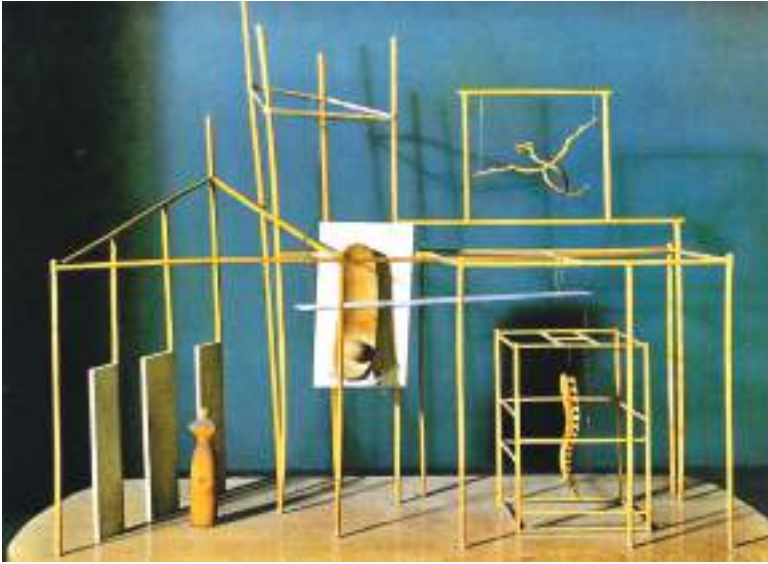
Heykeltıraşçılıkta şekil, üç boyutlu biçimlere vurgu yaptığı için, bir eserin baş ögesidir.

Heykelin, mekânın bir bölümünü kapsamakta ve bu kapsanan mekâna *hacim* dendiğini artık biliyoruz.

Hacim, görüntüsüne göre *kenarlı*, *kıvrımlı* veya *yuvarlak*, *kabarık* veya *batık* olabilir.

Mekâna göre şekil *kapalı*, *açık* veya *delikli* (*perfore*) olabilir.

Dolu olan ve içine mekânın girmediği şekil kapalıdır. Örneğin: top, elma, taş, zar vb. Mekân bir hacmin içine kısmen girerse, o şekil açıktır. Örneğin: bardak, vazo, çömlek, şapka, tencere vb. Kendisinde daha küçük veya daha büyük açıklar olan şekle veya hacme delikli şekil denir. Örneğin: elek, yüzük, zincir, eldiven vb.

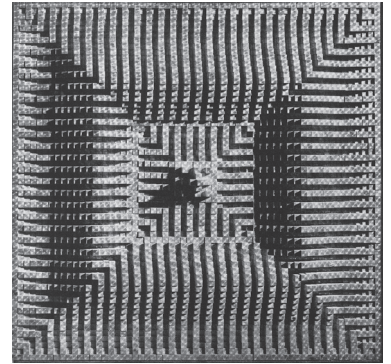
Alberto Giacometti: **Tel Palet**, tel

Stanko Pavlevski: **Heykel**, metal

Branko Veličkovski: **Torso**, terrakotta

Ventsislav Rihter: **Merkez Şekil**, metal

HATIRLAYALIM:

Şekil, açık, kapalı veya delikli olabilir. Bir heykelin kapsadığı mekâna hacim denir. Toprak, köşeli, yuvarlak, kabarık ve batık kabartmalar vardır.

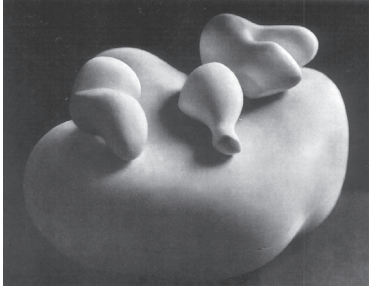
KONTRAST

Resim dilinde bir ilke olarak kontrast genelde sanatçının eserini güzelleştirmek için kullanılır. Kontrast; çizimde, resimde, grafikte ve heykelde kullanılmaktadır.

Heykeltıraşçılıkta, modelaj ve farklı bölümleri bir bütünlük içinde düzene getirme sırasında bilinçli olarak büyük ve küçük, toparlak ve köşeli şekiller, düz ve pürüzlü tekstürler kullanılmaktadır. Kontrastın yardımıyla sanatçı eserin sanat değerini ve izleyicinin yaşantısını zenginleştirmektedir.

Duşan Camonya: Heykel 45,

Jean Arp: **Baş**, beyaz mermer

Hain Stenbak: **Başlıksız**,
kombineli teknik

Henry Moore: **Aile**, bronz

HATIRLAYALIM:

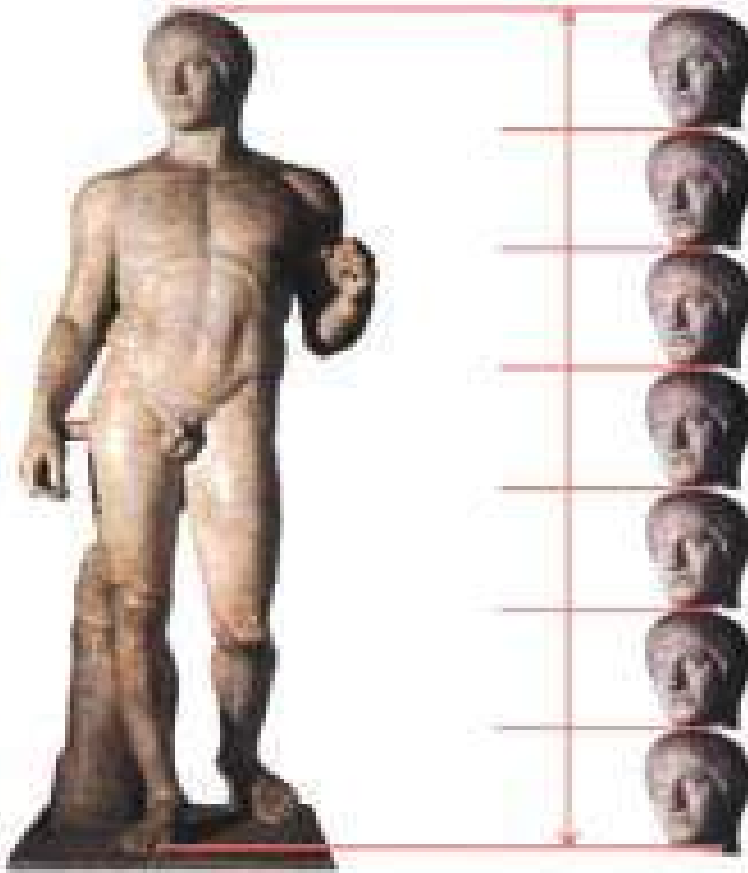
Resim ilkesi olarak kontrast, heykelde batık ve kabarık, büyük ve küçük, yuvarlak ve köşeli şekiller ile düz ve pürüzlü tekstürler kullanılarak uygulanmaktadır.

RESİM ALANI

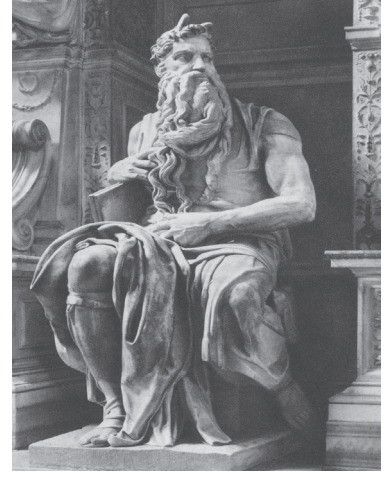
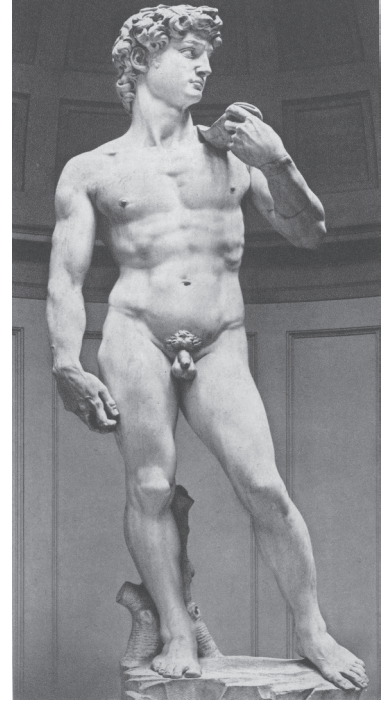
78

ORAN

Oranla, resim dili bölümünde tanışmıştık. Heykeltıraşçılıkta en çok rastlanan eğilim, temsil edilenlerin *ideal (mükemmel) güzelliğine* ulaşılmasıdır. Buysa genellikle insan yüzü ve vücuduna uygulanmaktadır. Güzellik, insanın tüm bölümlerinin birbiri arasındaki mükemmel (ideal) oranlarını teşkil etmektedir. Güzelliğe yönelen her sanatçı bu ilkeyi uygulamaktadır. Eski Yunan heykeltıraşları bu problemi çözmeye uğraşmışlarsa da, daha yeni zamanlarda Leonardo da Vinci bu yolda zirveye ulaşmıştır.

İnsandaki oran, Eski Yunan

Michelangelo: **Musa**, mermerMichelangelo: **Davut**, mermer**HATIRLAYALIM:**

Heykeltıraşçılıkta, bir bütünlüğün bölümlerinin ideal (mükemmel) oranına ulaşılmaktadır. Yunan heykeltıraşları bunun bir misalidir.

KİL

Kille modelaj yapan alet

Kil ile çalışmak

Çömlek ürünler

Aneta Svetieva: **Yıkanan Kız**, terrakotta

Kil portre

Terrakotta

Çerveteri lahiti, boyalı terrakotta

HATIRLAYALIM:

Heykel malzemesi olan kil yardımıyla eserlerin modelajı yapılmaktadır. Parmak ile çalışılır. Pişirilmiş kile terrakotta denir.

RESİM ALANI

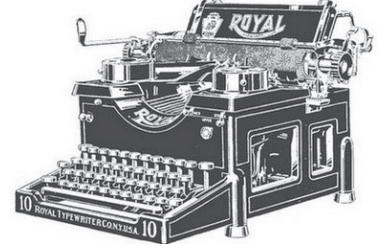
80

Bir resim alanı olan tasarımla önceden tanışmış olduk. Tasarımda resim sanatçıları her günkü hayatta kullanılan nesnelerin görünümü üzerinde çalışır. Her gün kullanılan nesnelerin görüntüsünü tasarımcı-sanatçılar yapar. Burada, diğer şeylerin yanısıra, mücevherler ve çeşitli süs nesneleri de yer almaktadır.

Bugün etrafımızda ne zaman ve nerede olduğunu anlamak istediğimiz birçok olay meydana gelmektedir. İlgili duyduğumuz şeyi seçebilmek için, bilgi sahibi olmayı isteriz. Bunu *görsel iletişim* araçlarıyla başarmaktayız. Bizi renkle veya şekille bilgilendiren her şey görsel iletişimdir. Örneğin: trafik işaretleri, afişler, posterler, kampanya kağıtçıkları, reklam panoları, dergiler, gazeteler, logolar vb.

Çocuk oyuncuğu tasarımı

Daktilo makinası

Elektrikli lamba tasarımı

Televizyon

Koltuk

RESİM ALANI

81

Mücevher

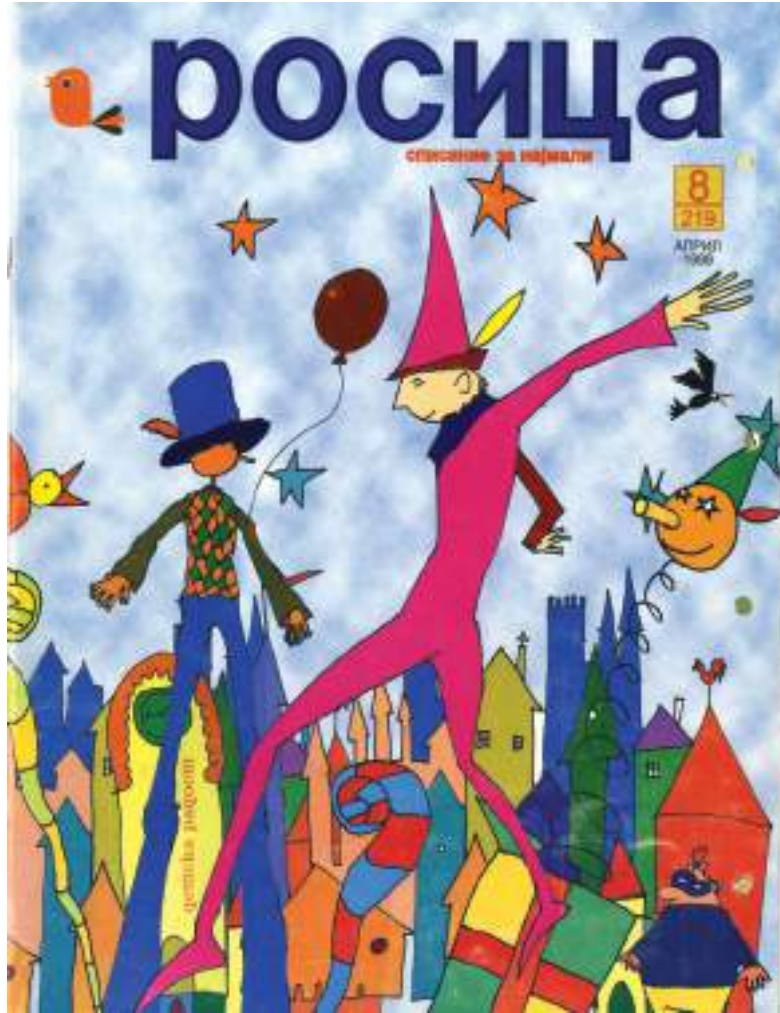
Mücevher

Otomobil

Gitar

Çocuk dergisi kapağı

RESİM ALANI

82

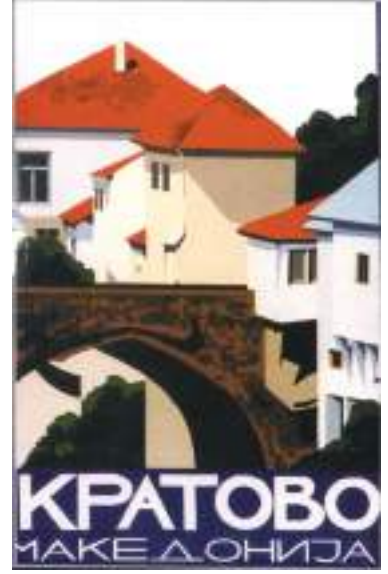
Kitap kapakları yoluyla, okumak istediğimiz içerikleri anlayıp seçmekteyiz. Tebrik kartpostalları yoluyla iletişim kurup birbirimize bayramlarımızı, hayatımızdaki güzel anları ve olayları tebrik ederiz.

Tüm diğer resim alanlarında olduğu gibi, görsel iletişimleri tasarlayan resim sanatçıları resim dilini çok iyi bilir ve bunu kendi sanat faaliyetlerinde uygularlar. İnsana çekici öğeler olarak şekil, çizgi, ton ve renk kullanılmaktadır.

Uyum, kontrast, oran ve kompozisyon her tasarımda vardır.

CD Tasarımı

Afiş

Resim

Resim

Resim, Kırmızı Başlıklı Kız

RESİM ALANI

83

Çocuk dergisi kapağı

Makedonya Cumhuriyeti bayrağı

Kitap kapağı

100 Yıl Makedonya Devletçiliği afişi

O harfinin şekli

Reklam panosu (billboard)

HATIRLAYALIM:

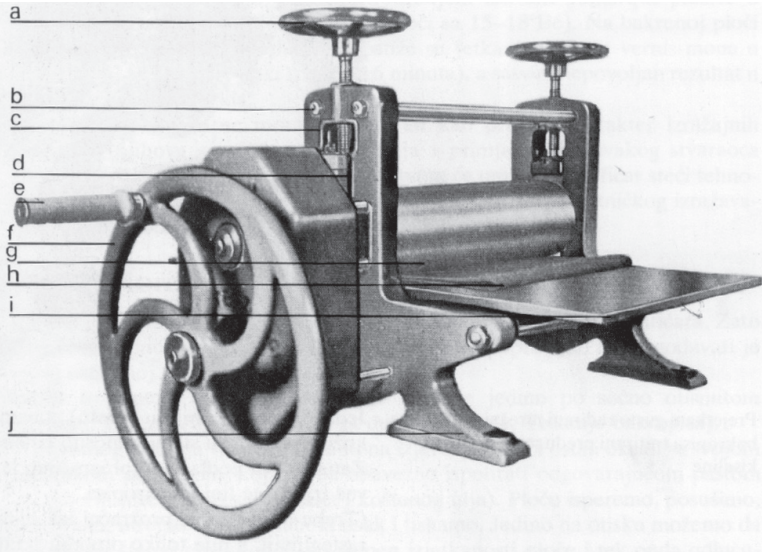
Kullanılan nesnelerin görünümünü, tasarımcı olarak bilinen sanatçılar yapar. Etrafımızda olagelenlerden haberdar olmamızı sağlayan araçların tümüne, görsel iletişim denir.

Grafiğin, basım yoluyla elde edildiğini biliyoruz. Çizerken, resmederken ve heykel yaparken, doğrudan icra yoluyla sadece bir eser elde ederiz. Resmin bu alanında ise, özel bir iş süreci yardımıyla aynı bir grafiği *daha çok adet* olarak basabiliriz.

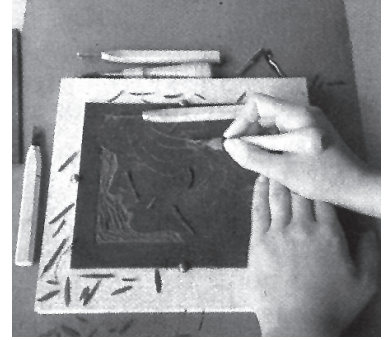
Grafik yapmak için, ilk önce basım işine hazırlayacağımız bir zemin seçmemiz gerekir. Çalıştığımız zemin, grafiğin basılacağı *matris* veya *klişeyi* temsil etmektedir.

Hangi teknikte çalışmak istediğimize bağlı olarak, *karton, linolyum tablet, alçı, ağaç, taş* veya *metali* matris gibi kullanabiliriz. Basım için kullanacağımız matris (kalıp) üzerine, kendi grafik fikrimizi çizeriz. Zemin olarak linolyum, alçı veya ağaç kullanırsak, ilk olarak çizimi siyah boyayla yapmaktayız.

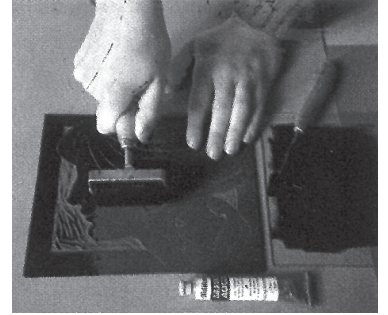
Çizim hazır olunca, yontmak için kullanılan özel aletlerle çizimdeki beyaz yüzeyler çıkartılır, siyahlar ise yüzeyde kabarık olarak kalır. Böylece matris, basım için hazır duruma gelmiştir.

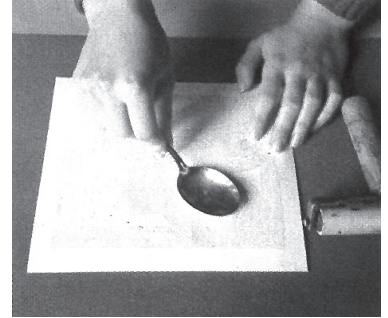
Basım için grafik makinası

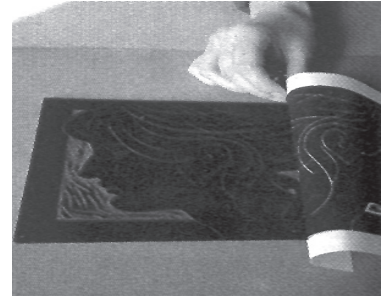
Linolyum matrisinde yontmak

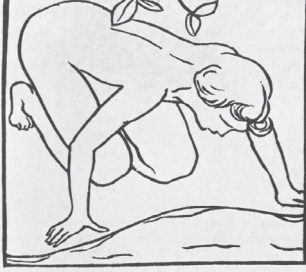
Matris üzerine boya sürme

Grafiğin basımı

Grafiğin çıkarılışı

M. Aristid: **Küçük Çoban Kordion**, ağaç işi (oyma)

Albrecht Dürer: **Aziz Toma**, gravür

Rembrandt: **Yaşlı Yan Lutienin Portresi**, bakır

İkinci etap, *grafik sayfasının* basım sürecidir. Bir plastik, cam veya metal yüzey üzerine basım boyası veya tempera sürer, bunu da silindir yardımıyla matrise yerleştiririz. Boyayı sürdükten sonra, klişeye dikkatlice kağıt yerleştirip, üstten avucumuzla yumuşakça veya bazı toparlak nesneyle (kaşık veya silindir) bastırırız.

Kağıdın yüzey üzerine iyice yattığı ve matristen boyayı içine emdiği sonucuna vardığımızda, ondan yavaşça çıkarırız. Bu işlemle grafiğimiz basılmıştır. Bu yolla istediğimiz sayıda grafik sayfa basabiliriz.

Matris ve basım

HATIRLAYALIM:

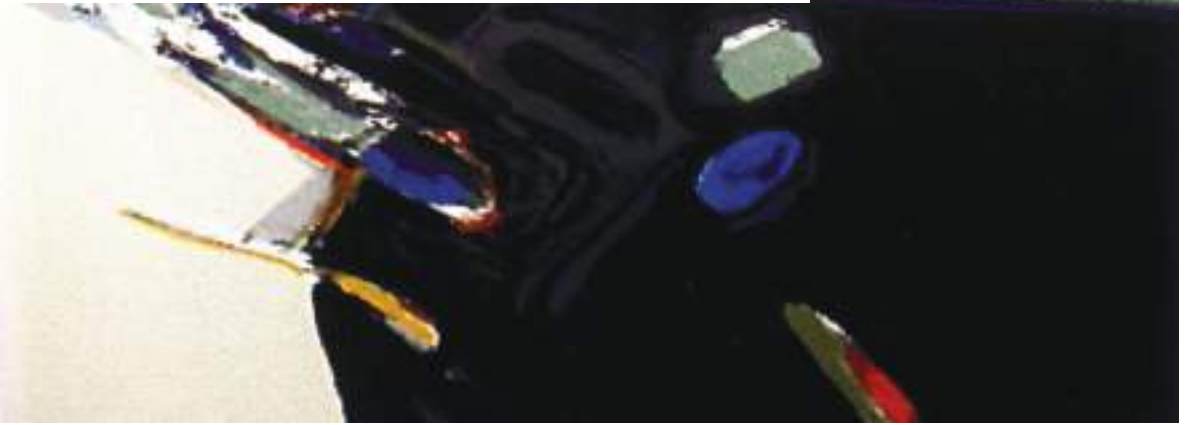
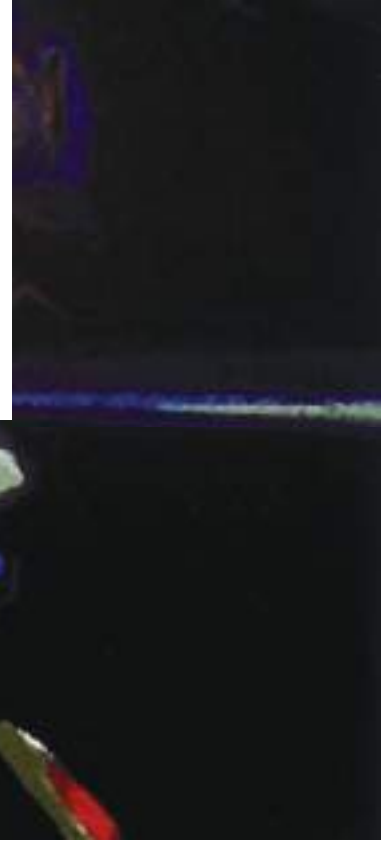
Grafik bir resim alanıdır. Grafik işinde resim eserleri, birden fazla aynı grafiğin basılmasıyla elde edilir. Matris veya klişe, basımın yapıldığı zemindir. Matrisin işlenişi için özel aletler kullanılmaktadır.

GRAFİKTE İMZA

Bir resim eseri olarak grafiğin, sadece sanatçının imzası olduktan sonra değeri vardır. Sayfa, soldan sağa doğru, basımın alt yatay tarafında imzalanır. İlk önce basılmış grafiğe *sıra numarası* ve basılmış grafiklerin *toplam* adet sayısı koyulur. Örneğin: basımını yaptığımız grafik sırasıyla üçüncüyse ve toplam olarak dokuz aynı grafik varsa, numara 3/9 olacaktır. Numaranın hemen yanında eserin basımı için kullanılan *teknik*in ismi verilir. Örneğin: karton-baskı, alçı oyma ve benzer. Teknikin isminden sonra ise grafiğin basıldığı yıl belirtilir. Örneğin: 2010.

Alt kenarın ortasında *grafiğin ismi* yazılır. Örneğin: ağaç, manzara, portre vb. Sağ köşede ise grafiği tasarlayan sanatçının *imzası* yer alır.

Grafiği imzalamakla sanatçının eseri olur ve sanat değeri kazanmış olur. Sanatçı, grafikleri her zaman bu şekilde imzalar.

Slika 1 - 3/9, elek-baskı, 1990

Alfa II

Danço Ordev

HATIRLAYALIM:

Her grafik eseri sanatçı tarafından işaretlenir. İmzalamakla grafik orijinal (özgün) resim eseri halini almış olur.

ÇİZGİ

Çizgi, özellikle grafi ve çizimde, görsel olarak ifade edilmenin temel unsurudur. Grafiğin zenginliğini farklı *kalın*, *ince*, *uzun*, *kısa*, *düz* ve *eğri* çizgiler kullanmakla elde etmekteyiz.

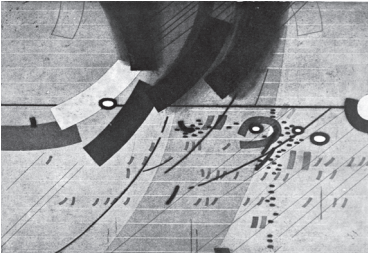
Çizgilerle, tasvir edilen şeylerin tanınmasına yardım eden şekillerle beraber, göstermek istediklerimiz ifade edilir.

Milan Sokol: **Baş I**, linoleorit

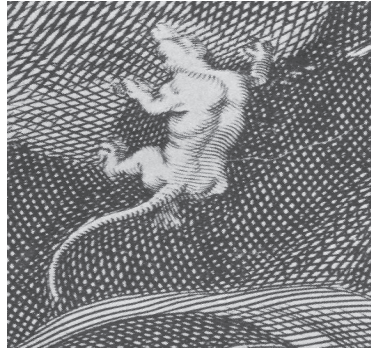
Çevre Yol, ağaç oyma, anonim

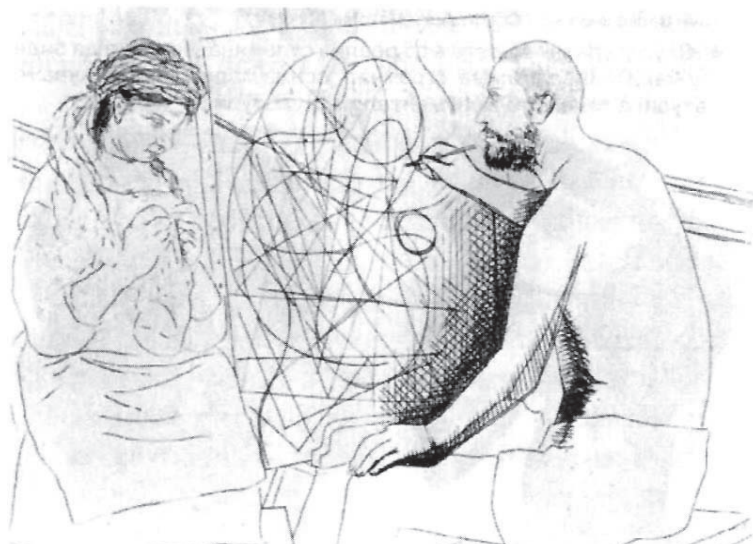
Dimçe Nikolov, **Belde XXI**, bakır

Iliya Kočovski: **Yazılar**, ağaç

Grafikte çizgi

Pablo Picasso: **Örme Yapan Model ile Ressam**, bakır

HATIRLAYALIM:

Grafik eseri, genelde çizginin zenginliği ve çeşitliliğiyle tanınmış olur.

TEKSTÜR

Çizgi gibi önemli olan bir diğer resim unsuru de tekstürdür. Tekstürün yardımıyla birbirini tanımlayan farklı şekil ve yüzeylerin özelliklerini belirlemektediriz. Tekstürü, farklı türde tekstüre sahip olan matrisi yontmak ve kesmek yoluyla elde etmekteyiz. Tekstürü farklı *çizgi* ve *nokta* türleriyle, onların yoğunluğu ve farklı *sürme yönleri* yoluyla yapmaktayız.

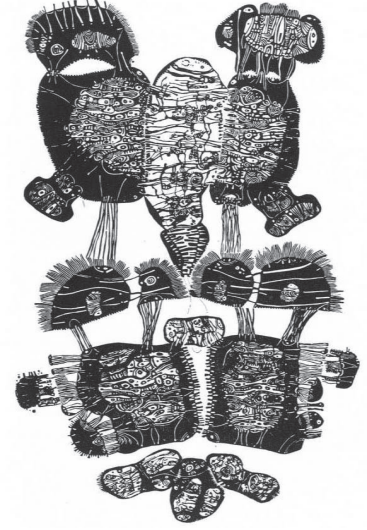
Bu ders kitabında gösterilen grafiklerden ve tekstürlerden bazısını incelemiş olursak, ilk bakışta tekstürler yardımıyla şekillerdeki farkları görmüş olacağız.

Peter Bruegel: Avda, bakır

HATIRLAYALIM:

Tekstür, her grafikte esas ifade etme aracıdır.

Ordan Petlevski: **Memento**, ağaç

Dragan Bikov: **Öz**, kombineli teknik

Burhan Ahmeti: **Sonbahar fragmanı**, aquatint

ŞEKİL

Basra Mekoli: **Hayatın Yaratılışı**, dijital grafik

Elek-baskı

Elek-baskı

T.Kauzariç: **Kare D**, elek-baskı

Bir grafik eserde gösterilen her şey, onun şekli yardımıyla görülebilir.

Şekilleri çizgi, tekstür, bazen de renklerinden fark edebiliriz.

Grafikte, diğer resim alanlarında da olduğu gibi, yapmak istediklerimizin doğrultusundaki fikir ve isteklerimizi şekillerin güzelliğiyle ifade etmiş oluruz.

Elek-baskı

HATIRLAYALIM:

Grafikte şeklin tanımı; çizgi, renk ve tekstürün çeşitliliğiyle yapılmaktadır.

Resim derslerinde, bölüm bölüm, karakteristik resim unsurları ve ilkeleriyle resim dilini öğrenmekteyiz. Pratik yaparken, eserlerimizde resim dilini uygulamaya, aynı zamanda da bu öğrendiklerimizi dünya ve Makedonya resim sanatçılarının eserlerinde fark etmeye özen göstermeliyiz.

Kendimizi resim yoluyla ifade ederek ve değerli, ünlü resim eserleriyle tanışarak, neyin iyi, neyin kötü olduğunu anlamak ve değerlendirmek yeteneğini kazanmış oluyoruz.

Estetik, güzellik bilimidir.

Birçok filozof, sanatçı ve esestetikçi, tüm sanat alanlarında üretilen sanat eserlerindeki değerlerin özüne ulaşmak amacıyla, güzellik kavramıyla ilgilenmişlerdir.

Resim öğretmeninizin yardımıyla ve yaptığınız resimler hakkındaki konuşmalar yoluyla, siz, aynı zamanda, bir resim sanat eserinde neyin değerli, neyin ise değersiz olduğunu fark etme yeteneğine sahip oluyorsunuz.

İster çizim olsun, ister resim, heykel, grafik veya tasarım, her resim alanlarından, her eserin estetik değerlendirilmesi yapılabilir.

Bir resim eserini seyretmekle, görsel, düşünsel ve duygusal olarak aramızdan herkes, bizde belirli olumlu duygu ve memnuniyet hissini uyandıran resim değerinin tanığı olmaktadır. Resim değeri ve teknik icranın yanısıra, bizim duygu ve hislerimizi renk, ton, çizgi, açık renk – kapalı renk, şekiller veya içerik, yani motiflerin kombinasyonu etkiler. Bir resim sanatı eserini seyretmekle, bireysel olarak yaşantımız manevi açıdan zenginleşir.

ÖRNEK 1

Vincent van Gogh: Sarı Ev, mürekkep, pene

Van Gogh'un eserini seyrederken, şu kaliteleri görebiliriz:

- Çizimde çeşitli zengin çizgi ve noktaların farklı büyüklük ve yoğunluktaki kullanımı;
- Çizimdeki şekiller, yani ev, yol, gök, ağaç; açık, net ve temiz bir şekilde birbirinden ayrılmış durumda olduğu ve sanatçı her biri için çeşitli çizgiler, çeşitli karakteristik tekstürü kullanmış olduğu;
- Daha ilk bakışta tüm şekillerin açık bir biçimde fark edilmekte oldukları;
- Teknik olarak, çizimin temiz, net, sıradan ve hassas görünüşe sahip olduğu;
- Çizimdeki atmosferi seyrederken, duygusal olarak, her birimizin yaşantısının farklı şekilde etkilendiği; kimisi bunu akşamleyin, sakin bir sokak olarak algılayacak, diğeri, farklı, lambaları yakılmamış olan bir sokakta, kimisi ise erken sabah olarak insanların evlerinden çıkmakta olduklarını algılayacak.

Vincent van Gogh: Sarı Ev, mürekkep, pene

Ordan Petleski: Yanmış bölge, tuval üzerine yağlıboya

Ordan Petleski'nin resimini analiz ederken, şunları fark edebiliriz:

- Bu resimde sanatçı, renk tekstürünün güzelliğiyle kendini ifade etmiş. Farklı işlemlerle çeşitli ve zengin tekstür elde etmiş. Fark ettiğimiz gibi, belli yerlerde benzer renkler ile açık renk - kapalı renk kontrastını kullanmış ve böylece şekilleri vurgulamıştır.
- Şekillerin biçimi kavislidir ve türlü büyüklüklerle kombine edilmiştir.
- Benzer renkleri kullanma sonucu olarak, resim sakin ve uyumlu görünmektedir.
- Resimde kendini belli eden motifin olmamasına rağmen, biz resmi memnuniyet duyarak sınırsız süreyle seyrederek, zevk alabiliriz.

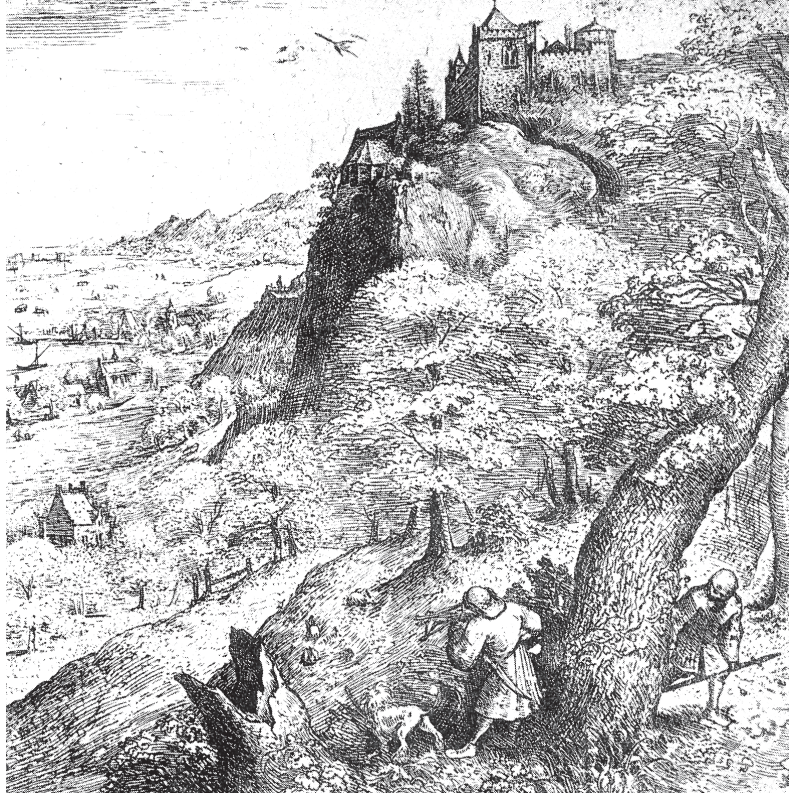
Ordan Petleski: **Yanmış Bölge**, tuval üzerine yağlıboya

ÖRNEK 3

Pieter Bruegel: Avda, bakır, grafik

Pieter Bruegel'in grafiğine bakarken, şu değerleri fark etmekteyiz:

- Sanatçı; zengin çizgi, nokta ve tekstür kombinasyonları kullanmış. Grafik temiz, net, basit ve hassas görünmektedir.
- Gösterilen motif, evler, ağaç ve insan şekilleri çeşitli tekstür ve kapalı renk - açık renk yardımıyla görsel olarak birbirinden ayrılmış bulunmaktadır.
- Ağaç ve evlerin daha küçük ve daha büyük şekilleri ve tekstürün daha kapalı ve daha açık yüzeyleri yardımıyla mekanı hisseder, yani yakın ve uzak illüzyonuna tanıklık ederiz.
- Teknik olarak basımın temiz ve net olduğunu fark etmekteyiz.
- Eğer bu grafiği daha dikkatlice seyretmiş olur, her bölümünü ayrıca incelemiş olursak, her birimiz, tüm bir hikayenin anlatılmasına yetecek kadar içerikler bulacaktır.

Pieter Bruegel: Avda, bakır, grafik

Michelangelo – Rodin: heykel

Umberto Boccioni'nin heykelini analiz ederken, şunları fark etmiş oluruz:

- Sanatçı heykelini benzer büyüklükler ve benzer yuvarlak-kavisli şekiller hacmiyle işlemiştir.

- Hareket eden insan figürünü çağrıştıırken, gerçekçi olmasına rağmen, heykelin şekli çağdaştır.

- Hareket eden figür çağrışımına, dinamik olan ve kendiliğinden mekanda ritim olgusunu hatırlatan şekiller yoluyla ulaşılmıştır. Şekilleri seyrederken, onlar görsel olarak bize, tüm figürün sanki ileriye doğru harekette bulunmuş olmasını telkin etmektedir.

- Heykelin tümünü, uyumlu hacim birliği olarak algılarız.

- Sanatçının onu bronzda ve sarı renkte işlemiş olması, tahminen dinamiklik ve ritim duygusunu daha güçlü kılmayı istemesi içindir. Acaba sanatçı, başka bir renk kullanmakla, aynı duyguyu bizde uyandırır mıydı?

Michelangelo-Rodin:
Heykel

ÖRNEK 5

100 Yıl Makedonya Devletçiliği afişi, tasarım

Bu afiş, Makedonya Cumhuriyeti'nin, İlinden ayaklanmasının 100. yıldönümü dolayısıyla yayınladı. Söz konusu afiş, Makedon ulusunun, komşu ülkelerin propagandaları sonucu ilan edilen bir ayaklanmanın acıklı sona varmasını ifade etmektedir.

Afiş, insanlara yapılmasının sebebi olan mesajının içeriğini aktarması gerekir. Bu afişten şunları anlamaktayız:

- Baş simge olan Makedonya bayrağı afişte temsil edilmiştir ve hemen afişin devletle ilgili bir mesajı gönderdiği anlaşılmaktadır.

- Afiş sembollerle doludur.

- Merkezde bulanık olarak, İlinden ayaklanmasının başladığı yer olarak bilinen Makedonium anıtı temsil edilmiştir. Bulanıklık, 100 yılın çok uzaklarda olduğuna işaret eder. Makedonium'un arkasında, ışığın ve özgürlüğün sembolü olarak güneş görülmekte, ortasından ise afişin tümüne yayılan Makedon bayrağı dalgalanmaktadır.

- Afişin tümü, Makedonya'nın milli renklerine bürünmüştür.

- Bize görsel olarak iletilen mesajın yanısıra, afişin yayınlanış nedenini açıklayan metin de vardır.

100 Yıl Makedonya Devletçiliği afişi, tasarım

A

Amatör – resimle profesyonel değil de gönüllü olarak ilgilenen, mesleği başka olan sanat meraklısı

Ambalaj – bir ürünün paketlenmesi ve satılması için kullanılan malzemenin tasarımı

Animalist – başlıca hayvan çizmekle uğraşan resim sanatçısı

Antik – özellikle eski Roma ve Yunan'a ve eski kültürlerle verilen ad

Atölye – işyeri, resim sanatçısının veya yaratıcı mesleği olanların çalıştıkları mekan

Arabesk – stilize edilen geometrik ve bitkisel öğelerden oluşan Arap usulünde bir süs

B

Barelyef – heykelde çok kısa, sığ kabartma

Biyenal – iki yılda bir düzenlenen sergi

Büst – heykeltıraşçılıkta insan başı ve vücudunun üst kısmının temsili

Ç

Çizim – baş ifade aracı olarak çizgiyle gerçekleşen yüzey resim eseri

D

Dekorasyon – süs, yani mekanı süslemek, aynı zamanda farklı süsleme şekilleri

Düz basım – zeminde yontma yapmadan kullanılan bir karakalem tekniği (bez-baskı, monotipi, litografi)

E

Eskiz – kesin olmayan, karalanmış ve bütünlenmemiş resim, çizim, heykel veya yapı.

F

Faktura – yüzeyin bazı özelliklerini elde etmek için ressamcılıkta kullanılan bir sanat eserinin yüzeyi

Figüratif sanat – üzerinde somut figür, içerik veya motifi tanıyabileceğimiz bir resim eserinin özelliği

G

Galeri – sanat eserlerinin sergilenmesi amacıyla inşa edilmiş mekan

Galeri heykeli – bir galeride sergilenebilmesi için büyüklüğü uygun olan heykel (real ve minyatür büyüklüğünde)

Grafik sayfası – basılmış grafik eseri

Guvaj – sulu boya ile beyaz temperayla çizilen bir teknik

İ

İlüstrasyon – yazılı bir metindeki bir olaya bağlı resim veya çizim

İllüzyon – ressamcılıkta illüzyon mekan, ton, perspektif vb. temsil etmektir

J

Janr – resim eseri yoluyla her günkü hayattan sahneler resmetmek

K

Kapak – kitap kapağı veya başka bir reklam malzemesini sanatsal olarak şekillendirme, tasarımını yapma

Katalog – müzede, sergide, galeride sergilenen tüm eserlerin isimlerini içeren bir nevi sayım listesi, ve bir sanatçının eserlerinin tümünü kapsayan broşür

Kiç – sanatsal zanaat veya sanat üretimi. Kiç, beğenilmek için ucuz bir istek sonucu olarak ortaya çıkan bir eserdir, sanatın kolayca beğenilmesini telafi etmek anlamını taşımakta, ve de gelişmemiş sanat ortamının neticesi olarak meydana çıkmaktadır.

Kolorit – renkle elde edilmiş sanat eserinin boyanmışlığı, özelliği, ifadesi, efekti

Kroki – hızlı ve kolay çizim, basit çizgiler ve az sayıda detay

L

Linear – baş ifade aracı çizgi olan resim, heykel veya grafik eserinin özelliği

M

Manzara – Peyzaj

Marin – deniz manzarasının sanatsal temsili

Minyatür – çok küçük formatta bir resim veya heykel

Monografi – bir sanatçının hayatını ve eserlerini ayrıntılı olarak gösteren kitap

Monokromi – sadece bir ren-

kle işlenmiş sanat eseri

Mozaik – türlü renkte küçük cam, taş vb. parçalarını bir araya getirmekle işlenen sanat eseri

N

Natüralizm – sanatın olayları ve nesnelere daha gerçek ve daha real gösterme eğilimi

P

Palet – ressamın boya ları resime sürmeden önce karıştırmak için kullandığı yüzey

Panorama – doğayı geniş ve uzun ufuklarla göstermek

Peyzaj – doğanın tasvir edildiği resim, manzara

Profil – yandan bakılan bir figür veya nesnenin görüntüsü

R

Reproduktif grafik – kopya veya elle basımı yapılmayan eserler, ki ofset-sanayi basımı kullanılmakta

Resim sanatı – mimari, resim, heykeltıraş ile grafiğin müşterek ismi, insanın sanat gücüyle ürettiği eserler

Resim şovalyesi – ressamcılıkta tuvali taşıyan, sanatçının çalışırken üzerinde resimi yerleştirdiği ayaklıklar

S

Sanat tarihi – sanat akımlarının ortaya çıkışı ile gelişimini,

onların değerini ve tarihi önemini kapsayan bir bilim

Sanayi tasarım – sanayide üretilen ve her günkü hayatta kullanılan nesnelere görsel şekillenmesi

Signatür – resim, grafik veya heykel sanatçısının elle atılmış imzası

Soyut sanat – çağdaş sanatta bir akım, gerçek dünyayı tasvir etmeyi terkeden ve serbest şekillerle çalışmakta olan sanatçıların eserleri

Stilizasyon – basitleştirmek, doğadaki şekilleri basit ve temel biçimlere indirgemek

Süs – geometrik, bitkisel veya hayvan motifli stilize edilmiş şekiller ki bunlarla tekrarlanabilen veya değişime uğrayabilen türlü yüzeyler süslenmekte

T

Tapiseri – tekstil malzemenle üretilen sanat eserine verilen genel isim

Tasarım – sanayi üretiminde ürünlerin şekillendirilmesi için kullanılan çizim

Tasarımcı – sanatçı, sanayi üretiminde nesnelere veya yüzeylerin estetik biçimlenmesi için uzman kişi

Tatbiki sanat – kullanım amaçlı nesnelere sanatsal olarak şekillendirilmesine verilen ad

Terrakotta – pişirmekle katılaşmış kilden yapılmış ürünlere verilen genel isim

Triptih – üç bölümden müteşekkil resim eseri

V

Valör – tonun Fransızca karşılığı

Vinyet – bir metnin süslenmesi için kullanılan küçük çizim veya resim

Vitrali – çeşitli renklerde işlenmiş veya süslenmiş pencere veya cam yüzeyi

Sevgili öğrenci,

Bu testlere geldiğinde, bu ders kitabındaki içeriklerin büyük bölümüyle artık tanışmış olmuştundur. Bugüne kadar herhalde birçok bilmediğini şeyi öğrenmiş olmalısın, bazıları ise önceden bildiğin şeylerdir.

Bu testler sadece senin bilgilerini yoklamak içindir. Testin bazı bölümleri sorulara cevap halindedir, bazıları ise çizmekle çözmek gerekir. Ümit ederiz ki testler zor değildir ve kendini fazla yormadan onları çözmüş olacaksın.

Testleri resim öğretmeninizin karar vereceği zaman diliminde dolduracaksın. Birinci testi ilk yarıyılın sonlarına doğru, ikincisini de ikinci yarıyılın sonlarında çözmek gerekecek.

Her sorunun yanıtları resim öğretmeninin belirleyeceği puanlarla notlandırılacak.

Testleri başarıyla çözeni, iyi notlar almanı ve çalışırken zevk duymanı temenni ederiz.

TEST 1

99

ADI VE SOYADI _____

SINIF _____

OKUL _____

TARİH _____

1. Resim unsurlarını say:

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

2. Resim ilkelerini say:

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

3. Resim alanlarını say:

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

4. Tekstür çiz.

çizgilerle	noktalarla

5. Şu şekil türlerini çiz:

kapalı	açık	delikli

TEST 1

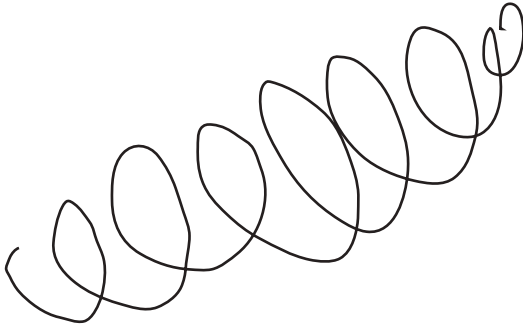
100

6. Yerel boyayla nesnelere boyala.

muz	karpuz	limon	portakal

7. Aşağıdaki çizimin hangi yöne ait olduğunu belirle:

yan yatay dikey

8. Yönü olmayan şekiller çiz

9. Statik şekiller çiz.

10. Kaplama yoluyla mekan illüzyonu çiz.

ADI VE SOYADI _____

SINIF _____

OKUL _____

TARİH _____

1. Bu eserlerden hangisini daha fazla beğeniyorsun?

Danço Kalçev: Ölüdoğa,
tuval üzerine yağlıboya

motifli

Ordan Petlevski: Yanma,
tuval üzerine yağlıboya

soyut

2. Simetri çiz.

3. Şekil derecelendirmesi oluştur.

TEST 2

102

4. Düzgün ritim çiz.

5. Alternatif ritim çiz.

6. Motifini kendin seçeceğin bir resim çiz.

7. Motifi olmayan bir resim çiz.

8. Üç tasarım örneği yaz.

- _____
- _____
- _____

9. Üç görsel iletişim örneği yaz.

- _____
- _____
- _____

